

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

L Ē M U M S

Nr. 18

(Prot. Nr. 45 3. §)

2021. gada 22. jūlijā

Par pārkāpuma konstatēšanu, naudas soda uzlikšanu un lietas izpētes izbeigšanu daļā

Lietā Nr. KL\2.2-5\20\7

Par Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas pārkāpumu Jelgavas pilsētas pašvaldības un SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi” darbībās

SATURA RĀDĪTĀJS

I	LIETAS BŪTĪBA	2
II	LIETAS DALĪBNIKĪ	2
	1. Jelgavas pilsētas pašvaldība.....	2
	2. SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”	2
III	ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ	3
IV	ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA JELGAVAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBĀ.....	4
	3. Normatīvais regulējums	4
	3.1. Pašvaldība kā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pašvaldības teritorijā organizētājs	4
	3.2. Pašvaldība kā saimnieciskās darbības veicējs	4
	4. Iepirkums un in-house princips.....	6
	4.1. In-house principa regulējums Latvijā.....	6
	4.2. In-house principa regulējums ES tiesībās	9
	5. Atkritumu apsaimniekotāja izvēle Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā ..	11
V	KONKRĒTAIS TIRGUS	12
	6. Konkrētās preces tirgus	12
	7. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus.....	15
VI	DOMINĒJOŠAIS STĀVOKLIS	15
VII	DOMINĒJOŠĀ STĀVOKĻA ĻAUNPRĀTĪGA IZMANTOŠANA	16

8. JPP kontrole pār JKP	18
9. Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēja izvēles process Jelgavas pašvaldībā.....	21
10. Secinājumi	22
VIII LIETAS DALĪBNIKU VIEDOKĻI	24
IX ATBILDĪBA.....	30
11. Naudas soda piemērošanas vispārējais pamats.....	30
12. Pārkāpuma smagums	32
13. Pārkāpuma ilgums	33
14. Naudas soda palielināšana / samazināšana	34
15. Galīgais naudas sods	34

I LIETAS BŪTĪBA

- 1 Lietas izpētes ietvaros Konkurences padome (turpmāk – KP) analizēja Jelgavas pilsētas pašvaldības (turpmāk – JPP) un SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi” (turpmāk – JKP) darbības attiecībā uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā laika posmā no 2004. gada līdz 2020. gadam, lai pārbaudītu JPP un JKP rīcības atbilstību Konkurences likuma (turpmāk – KL) 13. panta pirmajai daļai, kas aizliedz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

II LIETAS DALĪBNIKI

1. Jelgavas pilsētas pašvaldība

- 2 JPP ir vietējā pārvalde, kas ar pilsoņu vēlētas pārstāvniecības – domes – un tās izveidoto institūciju, un iestāžu starpniecību nodrošina likumos noteikto funkciju, kā arī likuma “Par pašvaldībām” paredzētajā kārtībā Ministru kabineta doto uzdevumu un pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu izpildi, ievērojot valsts un Jelgavas pilsētas administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses. JPP augstākā lēmēj institūcija ir Jelgavas pilsētas dome (turpmāk – JPD), kas ir tiesīga izdot saistošus noteikumus un paredzēt administratīvo atbildību par to pārkāpšanu. Lietas ietvaros JPD tiek apzīmēts ar JPP.

2. SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi”

- 3 JKP ir reģistrēta 27.09.2004. Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģ. Nr. 43603022128. Tās juridiskā adrese - Dobeles šoseja 34, Jelgava. Amatpersona: [pers. A]. Dalībnieki: JPD (51 %), SIA “KULK” (49 %).
- 4 JKP statūtos norādīti pieci saimnieciskās darbības veidi, tostarp atkritumu savākšana un apstrāde (NACE 90.02). JKP sniedz pilna kompleksa sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus visos procesa posmos, sākot no sadzīves atkritumu savākšanas līdz apglabāšanai (nešķirotu un šķirotu sadzīves atkritumu savākšana, atkritumu šķirošana, pārvadāšana utt.). JPP un JKP 01.11.2004. noslēdza Pakalpojuma līgumu (turpmāk – Pakalpojuma līgums), kas saskaņā ar Pakalpojuma līguma 7.1. punktu ir spēkā līdz 31.12.2029. Pakalpojuma līguma priekšmets ir JPP un JKP sadarbība atkritumu apsaimniekošanā, pamatojoties uz Atkritumu

apsaimniekošanas reģionālo plānu, kā arī sadarbība atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanā un popularizēšanā Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā.

- 5 JPK 51 % pamatkapitāla daļu pieder JPP, savukārt 49 % pamatkapitāla daļu pieder SIA "KULK"(turpmāk – KULK), kuras juridiskā adrese ir tāda pati kā JKP, proti, Dobeles šoseja 34, Jelgava, un kuras viens no saimnieciskās darbības virzieniem arī ir atkritumu apsaimniekošana un pārstrāde. JKP valdes loceklis ir [pers. A], kurš ir vienīgais JKP pārstāvis ar paraksta tiesībām. KULK 100 % īpašnice un valdes priekšsēdētāja ir [pers. B], kas vienlaicīgi ir arī KULK vienīgais patiesā labuma guvējs. [Pers. B] ir arī patiesā labuma guvējs JKP attiecībā uz KULK ieguldījuma daļu uz īpašumtiesību pamata. KULK pārstāv arī tās valdes loceklis [pers. C], kuram tāpat kā [pers. B] ir tiesības pārstāvēt sabiedrību atsevišķi.

III ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ

- 6 KP 25.05.2020. saņēma iesniegumu no privātpersonas (turpmāk – Iesniegums) par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja izvēles kārtību Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā, ko organizē JPP. Iesniegumā norādīts, ka esošā kārtība ir pretrunā Satversmes tiesas 06.12.2012. spriedumam lietā Nr. 2012-01-01 "*Par Atkritumu apsaimniekošanas likuma pārejas noteikumu 12. punkta, ciktāl tas attiecas uz līgumiem, kas noslēgti, nepiemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu vai neatbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko iepirkumu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam*" (turpmāk – Spriedums) un Atkritumu apsaimniekošanas likuma (turpmāk – AAL) pārejas noteikumu 12. punktam. Tādējādi JKP un JPP noslēgtais Pakalpojuma līgums bija jāizbeidz 01.07.2013. un jāriko jauna atkritumu apsaimniekotāja izvēle atbilstoši normatīvajiem aktiem.
- 7 KP, izvērtējot Iesniegumā sniegto informāciju, pamatojoties uz KL 8. panta pirmās daļas 1. punktu, 03.09.2020. nolēma ierosināt lietu Nr. KL\2.2-5\20\7 "*Par Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas pārkāpumu Jelgavas pilsētas pašvaldības un SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi" darbībās*" (turpmāk – Lieta).
- 8 KP lietas izpētes gaitā pieprasīja informāciju no Iepirkuma uzraudzības biroja (turpmāk – IUB), vērtēja tās rīcībā esošo informāciju no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM), kā arī ieguva informāciju no lietas dalībniekiem. KP 24.09.2020. veica KL 9. panta piektās daļas 1. un 3. punktā paredzētās darbības JKP telpās, Dobeles šosejā 34, Jelgavā.
- 9 KP 15.03.2021. nosūtīja Lietas dalībniekiem uz elektroniskā pasta adresēm KP 15.03.2021. paziņojumu Nr. 2.2-5/366 par KP lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu un par uzaicinājumu iepazīties ar Lietā esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu (turpmāk – Paziņojums). Savukārt 19.03.2021. uz Lietas dalībnieku pilnvaroto pārstāvju elektroniskajām adresēm tika nosūtīti Lietas materiāli elektroniskā veidā *pdf* formātā.
- 10 08.04.2021. KP saņēma gan JKP 08.04.2021. viedokli ar pielikumiem, gan arī JPP 08.04.2021. viedokli Nr. 2-42/2159 ar pielikumiem uz Paziņojumu. Abos viedokļos Lietas dalībnieki bija izteikuši lūgumu tikt uzklautiem mutvārdos. Ievērojot minēto un saskaņā ar KL 26. panta septīto daļu, 23.04.2021. tika organizēta JPP un JKP pārstāvju mutvārdu uzklaušana.

IV ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA JELGAVAS PILSĒTAS PAŠVALDĪBĀ

3. Normatīvais regulējums

3.1. Pašvaldība kā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pašvaldības teritorijā organizētājs

- 11 Atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. pantam viena no pašvaldības autonomajām funkcijām cita starpā ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldības administratīvajā teritorijā. Arī AAL 18. panta pirmā daļa paredz, ka *“pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu un mājstaimniecībās radīto būvniecības atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā, par piedāvājuma izvēles kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu”*. Lai īstenotu minēto funkciju, pašvaldības izvēlas atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju, kā arī nosaka maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.
- 12 Pašvaldība savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus, organizē šādu atkritumu apsaimniekošanu: i) visi sadzīves atkritumi, tai skaitā sadzīvē radušies bīstamie atkritumi; ii) to būvdarbu veikšanas procesā radušies ražošanas atkritumi, uz kuriem neattiecas normatīvie akti par būvniecībā radušos atkritumu un to pārvadājumu uzskaites kārtību¹.
- 13 Atkritumu apsaimniekošanas normatīvajos aktos ir noteiktas minimālās prasības, kas iekļaujamas darba uzdevumā, pašvaldībai izraugoties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, un atkritumu apsaimniekošanas līgumos kā būtiskie noteikumi². Ņemot vērā iepriekš minētās prasības un nosacījumus, ar sadzīves atkritumu apsaimniekošanu saistīto pakalpojumu īstenošanas rezultātā katrā pašvaldībā tiek nodrošināta noteiktu, ar vides aizsardzību saistītu mērķu sasniegšana, sekmējot minēto mērķu sasniegšanu valsts līmenī. Atkritumu apsaimniekošanas līgumos tiek noteiktas atkritumu apsaimniekošanā iesaistīto pušu tiesības un pienākumi, t.sk. pakalpojumi, kurus pašvaldības izvēlētais atkritumu apsaimniekotājs sniedz, pieprasot papildu samaksu.
- 14 Pašvaldības izdod saistošos noteikumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, nosakot šīs teritorijas daļījumu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonās, prasības atkritumu savākšanai, arī minimālajam sadzīves atkritumu savākšanas biežumam, pārvadāšanai, pārkraušanai, šķirošanai un uzglabāšanai, kārtību, kādā veicami maksājumi par minēto atkritumu apsaimniekošanu, kā arī nosaka pašvaldības pilnvarotas institūcijas un amatpersonas, kuras kontrolē saistošo noteikumu ievērošanu.³
- 15 Pašvaldību kompetencē ir arī noteikt maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ietverot tajā maksu par nedalīti vākto un dalīti vākto sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, uzglabāšanu, dalītās atkritumu savākšanas, šķirošanas un infrastruktūras objektu uzturēšanu.

3.2. Pašvaldība kā saimnieciskās darbības veicējs

- 16 Pastāv vairāki veidi, kā pašvaldība var organizēt atkritumu apsaimniekošanu. Pašvaldība to var

¹ AAL 8. panta pirmās daļas 1. punkts.

² Ministru kabineta 16.08.2016. noteikumi Nr. 546 “Noteikumi par minimālajām prasībām, kas iekļaujamas darba uzdevumā, pašvaldībai izraugoties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, un atkritumu apsaimniekošanas līgumu būtiskie nosacījumi.”

³ AAL 8. panta pirmās daļas 3. punkts.

darīt saviem spēkiem, uzdot pašvaldības komersantam vai nolīgt privātpersonu nodibinātus komersantus. Pēdējā gadījumā pašvaldība to var darīt iepirkuma procedūras vai publiskās un privātās partnerības veidā.⁴ Pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, par piedāvājuma izvēles kritēriju nosakot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.⁵

- 17 Līdzīgi kā KP 09.09.2019. lēmumā Nr. 19 “*Par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102. pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Getliņi EKO” un Rīgas pilsētas pašvaldības darbībās*” un Administratīvās apgabaltiesas 01.10.2019. lēmumā lietā Nr. A43008319 (turpmāk – *Getliņi* lieta), lai noteiktu, vai pašvaldības rīcība attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu ir publiski tiesiska vai privāttiesiska, tiek izmantota divpakāpju teorija. Pašvaldība, atbilstoši savai autonomajai funkcijai organizēt iedzīvotājiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ir atbildīga par to, vai iedzīvotājiem tiks nodrošināta pieeja pakalpojumiem (pirmā – publiski tiesiskā pakāpe), savukārt, nosakot to, kā norādītie pakalpojumi tiks sniegti, pašvaldība var rīkoties gan publiski tiesiski, gan privāttiesiski.⁶ Gadījumā, ja pašvaldība pati iesaistās pakalpojumu sniegšanā, pakalpojuma sniegšanas veids attiecas uz otro pakāpi un uzskatāms, ka pašvaldība rīkojusies privāttiesiski.
- 18 Tiesai nav pamats ierobežot pašvaldības rīcības brīvību un likt tai obligāti izvēlēties atkritumu apsaimniekošanas sniegšanu vienā no iepriekšminētajiem veidiem.⁷ Piemēram, izvēloties, vai sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma nodrošināšanu veikt pašas spēkiem vai sadarboties ar privātiem komersantiem, publiskai personai ir plaša rīcības brīvība, kas balstās politiski definētos mērķos un apsvērumos, kas var būt atkarīgs no tā, cik sociāli orientētu politiku tā īsteno. Tādēļ kontrole pār šādu izšķiršanos nepakļaujas tiesību kritērijiem un tādējādi – tiesas kontrolei.⁸
- 19 Vienlaikus katra pakalpojuma sniegšanas veida izvēles pamatotība un izpilde ir pakļauta KL 2. pantā noteiktā mērķa prasībām un KL kontrolei. Atkritumu apsaimniekošanas nozarē nepastāv īpaša, likumdevēja tieši paredzēta tiesību norma, kas aizstāvētu pret nevēlamu konkurenci. Ekonomikas pamatlikumi pirmām kārtām vērsti uz konkurences attīstīšanu, tādēļ vērsšanās pret nevēlamu konkurenci netiek uzskatīta par tiesisku interesi, kura būtu aizsargājama. Šādos apstākļos atkritumu apsaimniekošanas nozares normatīvais regulējums neparedz kādas juridiskas personas ekskluzīvas (izņēmuma) tiesības sniegt atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumus.⁹ Līdz ar to otrās pakāpes ievaros, atbildot uz jautājumu, ‘kā pakalpojums tiks sniegts’, pašvaldības rīcība ir pakļauta KL 2. pantā noteiktajām mērķa prasībām un KL kontrolei, ciktāl tā funkcionāli veic vai plāno veikt saimniecisko darbību.
- 20 Pakalpojuma līguma 2.2. punktā noteikts, ka “*atkritumu apsaimniekošana šā līguma izpratnē ir atkritumu savākšanas (tai skaitā atkritumu vākšana, šķirošana un sajaukšana, lai tos pārvadātu), uzglabāšana, pārkraušana, pārvadāšana, pārstrāde [...], reģenerācija un apglabāšana [...], šo darbību pārraudzība, kā arī atkritumu apglabāšanas vietu ierīkošana un pārstrādes objektu vai iekārtu uzturēšana un aprūpe pēc to slēgšanas*”. Savukārt Pakalpojuma līguma 2.3. punkts nosaka, ka “*pašvaldība uzdod un SIA “Jelgavas komunālie pakalpojumi” apņemas veikt pašvaldības teritorijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanu atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, atkritumu apsaimniekošanas valsts reģionālajam plānam, kā arī saskaņā ar Jelgavas pašvaldības saistošajiem noteikumiem*”.
- 21 Kā norādīts iepriekš (skat. 5. rindkopu), JPP pieder 51 % no JKP kapitāla daļām, kas liecina

⁴ Senāta 23.01.2015. spriedums SKA-17/2015, *Lobbel*, 14. rindkopa.

⁵ AAL 18. panta pirmā daļa.

⁶ Senāta 16.02.2009. spriedums SKA-16/2009, *Siltumapgādes pakalpojuma lieta*, 13. rindkopa.

⁷ Senāta 23.01.2015. spriedums SKA-17/2015, *Lobbel*, 14. rindkopa.

⁸ Senāta 29.12.2014. spriedums SKA-0079-14, *ZAAO*, 16. rindkopa.

⁹ Senāta 17.08.2005. lēmums SKA-394, *L&T Hoetika*, 10.–11. rindkopas.

par JPP iesaisti saimnieciskajā darbībā. Tāpat Pakalpojuma līgums noslēgts, piemērojot *in-house* principu, no kura izriet, ka pašvaldība nerīko publisko iepirkumu, ja pati nodrošina pakalpojuma sniegšanu – tātad pati veic saimniecisko darbību.

- 22 Pašvaldība iesaistās JKP lēmumu pieņemšanā, piedalās JKP akcionāru sapulcēs. Vienlaikus KP arī norāda, ka pašvaldības pārstāvji lemj par dividenžu izmaksu uzņēmuma peļņas gadījumā¹⁰.
- 23 Ņemot vērā, ka divpakāpju teorija Latvijas administratīvajās tiesībās ir aizgūta no Vācijas tiesībām¹¹, uz konkrēto lietu attiecināma arī Vācijas tiesību prakse. No Vācijas Federālās Augstākās tiesas spriedumiem par koncesijas līgumu piešķiršanu, pašvaldībai nododot tiesības pārvaldīt gāzes un elektrības sadales tīklus koncesijas ieguvējiem, secināms, ka Vācijas tiesu praksē pašvaldība, slēdzot koncesijas līgumu un piešķirot koncesionāram ekskluzīvās tiesības sniegt pakalpojumu, tiek uzskatīta par tirgus dalībnieku konkurences tiesību kontekstā.¹² Vācijas Federālās augstākās tiesas spriedumos norādīts, ka pašvaldība atrodas dominējošā stāvoklī savā administratīvajā teritorijā, tāpēc tai ir saistošas konkurences tiesības. Tāpat uz pašvaldību attiecas dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.
- 24 Lai gan spriedumos, ko vērtējusi Vācijas augstākā tiesa, starp pašvaldību un pakalpojuma sniedzēju slēgti līgumi par elektrības un gāzes pārvaldīšanu un lietošanu, KP ieskatā, prakse attiecināma arī uz atkritumu apsaimniekošanu, ņemot vērā pašvaldības administratīvo varu tās administratīvajā teritorijā, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju.
- 25 Arī Eiropas Savienības Tiesas (turpmāk – EST) judikatūrā atzīts, ka publiska iestāde var būt tirgus dalībnieks pat gadījumos, ja tā šķietami nodarbojas ar sociālām aktivitātēm. Katrā lietā ir būtiski izvērtēt, vai konkrētā darbība ietver preču un pakalpojumu piedāvāšanu tirgū vai arī, ja tā nav, kaut kas, ko būtībā varētu nodrošināt privāts uzņēmums veicot to kā ekonomisku aktivitāti un gūstot ienākumus.¹³
- 26 Ņemot vērā, ka pašvaldība var nodot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanu tirgus dalībniekam, kas sniegtu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu un gūtu ekonomisku labumu, secināms, ka pašvaldība, sniedzot norādīto pakalpojumu, darbojas kā saimnieciskās darbības veicēja.
- 27 Ņemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka pašvaldība, izvēloties nodot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma izpildi JKP un iesaistoties uzņēmuma darbībā, ir uzskatāma par saimnieciskās darbības veicēju.

4. Iepirkums un *in-house* princips

4.1. *In-house* principa regulējums Latvijā

- 28 Attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas kārtību un apsaimniekotāja izvēli 01.11.2004., kad tika slēgts Pakalpojuma līgums, AAL 9. panta pirmās daļas pirmais punkts noteica: “*Pagastu, novadu un pilsētu pašvaldības savā administratīvajā teritorijā: organizē sadzīves atkritumu, to skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas plāniem*”. Savukārt AAL 15. pants noteica, ka “*juridiskā persona, kura nodarbojas ar sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, slēdz līgumus ar tām pašvaldībām, kuru administratīvajā teritorijā tiek veiktas attiecīgās darbības*”.
- 29 AAL 22.11.2006. tika veikti grozījumi, ar kuriem 15. panta trešā daļa tika izteikta šādā

¹⁰ JKP kārtējās dalībnieku sapulces 27.03.2017. protokols Nr. 29; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 24.04.2019. protokols Nr. 30.

¹¹ Senāta 29.10.2010. lēmums lietā Nr. SKA-862/2010, *If Insurance*, 10. punkts.

¹² Skat. Vācijas Federālās tiesas 15.04.1986. spriedums lietā Nr. KVR 6/85 *Wegenutzungsrecht*; Vācijas Federālās tiesas karteļu senāta 11.03.1997. spriedums lietā Nr. KZR 2/96, *Erdgas durchgangsleitung*; Vācijas Federālās augstākās tiesas 17.12.2013. lēmums KZR 65/12 18.- 19. rindkopa; Vācijas Federālā karteļu senāta 28.01.2015. lēmums Nr. B8-175/11, 68. rindkopa.

¹³ EST 21.09.199. spriedums lietā C-67/96, *Albany Int.*, 311. rindkopa.

redakcijā: “Līgumu starp pašvaldību un sadzīves atkritumu apsaimniekotāju slēdz uz laiku, kas nav ilgāks par publisko iepirkumu regulējošos normatīvajos aktos paredzēto laiku. Līguma termiņš nedrīkst pārsniegt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas atļaujas derīguma termiņu”.

30 Secināms, ka kopš 2006. gada AAL grozījumiem līgumi par atkritumu apsaimniekošanu drīkst tikt slēgti tikai uz likumā noteiktiem termiņiem.

31 18.11.2010. spēkā stājas jauns AAL, kura 18. pants noteica: “(1) Pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā. [...] (6) Pašvaldība slēdz līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju, kurš izraudzīts publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un veiks sadzīves atkritumu savākšanu, tai skaitā dalīto savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā pēc iepriekšējā līguma darbības termiņa beigām. (7) Šā panta sestajā daļā minēto līgumu pašvaldība un atkritumu apsaimniekotājs slēdz uz laiku, kas nav īsāks par trim gadiem un nav ilgāks par pieciem gadiem. [...]”. Stājoties spēkā jaunajam AAL, tika precizēts, kāds regulējums jāņem vērā, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kā arī šajā likumā noteikts termiņš līguma slēgšanai.

32 Jaunā AAL Pārejas noteikumu 12. punkts paredzēja: “Līdz 2005.gada 26.jūlijam pašvaldības un sadzīves atkritumu apsaimniekotāja noslēgtais līgums par sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu izbeidzas līgumā noteiktajā termiņā. Ja pašvaldība un sadzīves atkritumu apsaimniekotājs pēc 2005.gada 26.jūlija ir noslēguši vai pagarinājuši līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu, nepiemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu vai neatbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko iepirkumu, minētais līgums izbeidzams ne vēlāk kā līdz 2013.gada 1.jūlijam”.

33 Satversmes tiesa ar 06.12.2012. Spriedumu atzina AAL pārejas noteikumu 12. punkta pirmo teikumu, ciktāl tas attiecas uz līgumiem, kas noslēgti, nepiemērojot vai neatbilstoši piemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un spēkā neesošu no 01.07.2013.

34 Attiecīgi secināms, ka atkritumu apsaimniekošanas līgumi, kas noslēgti nepiemērojot vai neatbilstoši piemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumi izbeidzami līdz 01.07.2013. Šādā veidā tiek dots pārejas periods, kurā tiek pieļauti pretēji normatīvajam regulējumam noslēgti līgumi, dodot laiku izbeigt prettiesiski noslēgtos atkritumu apsaimniekošanas līgumus un organizēt atkritumu apsaimniekošanu atbilstoši normatīvajam regulējumam.

35 Attiecībā uz normatīvo regulējumu, kas regulē publiskā iepirkuma konkursa rīkošanas izņēmumu, pamatojoties uz *in-house* principu, redakcija normatīvos aktos ir mainījusi vairākkārt.

36 01.01.2002. stājās spēkā likums “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”, aizstājot likumu “Par valsts un pašvaldību pasūtījumu”. Likumprojekts “Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām” sagatavots saskaņā ar IV Latvijas Nacionālo programmu integrācijai ES un ņemot vērā, cita starpā, arī Eiropas Padomes direktīvu 97/52/EK, 93/36/EEK un 92/50/EEK izvirzītās prasības.¹⁴ Ar likumu “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” Latvijas publisko iepirkumu regulējumā ieviests *in-house* izņēmums. Saskaņā ar 4. panta pirmās daļas 6. punktu pasūtītājs šo likumu nepiemēro, ja līgums tiek slēgts par “tādas institūcijas pakalpojumiem, kura ir izveidota pasūtītāja funkciju nodrošināšanai un pilnībā ievēro šā likuma prasības”.

37 Ar 11.03.2004. grozījumiem likumā “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” tā 4. panta pirmās daļas 6. punkts papildināts, paredzot, ka pasūtītājs nepiemēro šo likumu un var

¹⁴ Likumprojekta “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” anotācija, pieejama: https://www.saeima.lv/L_Saeima7/lasa-LP0722_0.htm

piemērot *in-house* izņēmumu: “Pasūtītājs nepiemēro šo likumu, ja tiek slēgts līgums par pakalpojumu, ko sniedz institūcija, kura ir izveidota pasūtītāja funkciju nodrošināšanai, kura atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē vai kura ir pasūtītāja pakļautībā, kā arī galvenokārt (vairāk nekā 80 procentu apmērā naudas izteiksmē) sniedz pakalpojumus tikai pasūtītājam un attiecībā pret trešajām personām pilnībā ievēro šā likuma prasības”.

- 38 Šī redakcija bija spēkā arī Pakalpojuma līguma slēgšanas brīdī. Ņemot vērā, ka 11.03.2003. grozījumi veikti ar mērķi turpināt nacionālo normatīvo aktu saskaņošanu ar ES regulējumu, likvidējot neatbilstības attiecībā uz iepirkuma sliekšņiem un likumā paredzētajiem izņēmumiem,¹⁵ secināms, ka uz nacionālo regulējumu attiecas EST judikatūra un *in-house* izņēmums, kas pēc būtības nav mainījies jau kopš likuma “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” spēkā stāšanās 01.01.2002.
- 39 Secināms, lai piemērotu iepriekš minēto izņēmumu, JPP būtu jāīsteno pilnīga kontrole pār JKP, kā arī JKP jāsniedz pakalpojumus galvenokārt tikai JPP. Taču Lietuvā vērtētajā situācijā, lai gan JPP pieder 51 % no JKP pamatkapitāla, nav konstatējama JPP pilnīga kontrole pār JPP.
- 40 01.05.2006. stājās spēkā Publisko iepirkumu likums, kura 3. panta pirmās daļas 7. punkts precīzāk noteica *in-house* izņēmuma piemērošanas kritēriju: “Šo likumu nepiemēro, ja pasūtītājs slēdz līgumu par: tādas institūcijas veiktajiem būvdarbiem vai piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, kura izveidota pasūtītāja funkciju nodrošināšanai, atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē vai pakļautībā un kura galvenokārt (vairāk nekā 80 procentu apmērā naudas izteiksmē) veic būvdarbus vai piegādes vai sniedz pakalpojumus tikai pasūtītājam, kā arī ir uzskatāma par pasūtītāju šā likuma izpratnē”.
- 41 Tāpat 01.08.2012. stājās spēkā Publisko iepirkumu likuma grozījumi, kas precizēja 3. panta pirmās daļas 7. punktu, izdalot pirms tam jau likumā ietvertos kritērijus. Pēc grozījumiem *in-house* izņēmuma regulējums varēja tikt piemērots “tādas institūcijas veiktajiem būvdarbiem vai piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, kura vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:
- a) tā atrodas viena vai vairāku pasūtītāju pilnīgā kontrolē (šāda kontrole izpaužas kā tiesības ietekmēt kontrolē esošās institūcijas darbības būtiskus mērķus un lēmumus),
 - b) vismaz 80 procentus tās gada finanšu apgrozījuma veido konkrētu uzdevumu izpilde kontrolējošo pasūtītāju interesēs vai citu pasūtītāju interesēs, kurus kontrolē šo institūciju kontrolējošie pasūtītāji,
 - c) tās kapitāla daļas vai akcijas pilnībā pieder pasūtītājiem, kas to kontrolē”.
- 42 01.03.2017. stājās spēkā jauns Publisko iepirkumu likums, kura 4. panta pirmā daļa noteica kritērijus *in-house* principa piemērošanai:
- “(1) Šo likumu nepiemēro tādas personas veiktajiem būvdarbiem, piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, kura atbilst visām šādām pazīmēm:
- 1) tā atrodas tādā pasūtītāja kontrolē, kas izpaužas kā tiesības ietekmēt kontrolētās personas darbības stratēģiskos mērķus un lēmumus, vai tādas personas kontrolē, kuru minētajā veidā kontrolē pasūtītājs;
 - 2) vairāk nekā 80 procentus no tās darbībām veido konkrētu uzdevumu izpilde kontrolējošā pasūtītāja vai citu minētā pasūtītāja kontrolēto personu interesēs;
 - 3) tajā nav tiešas privātā kapitāla līdzdalības, izņemot tādu privātā kapitāla līdzdalības veidu, kas atbilstoši komercietības regulējošiem normatīvajiem aktiem un Līgumam par Eiropas Savienības darbību neietver tiesības ietekmēt un kontrolēt tās lēmumus un kam nav izšķirošas ietekmes uz to”.
- 43 No publisko iepirkumu regulējuma izriet, ka jau Pakalpojuma līguma slēgšanas brīdī, lai nerīkotu iepirkumu konkursu un nodotu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanu uzņēmumam, piemērojot *in-house* izņēmumu, pašvaldībai bija jāīsteno pilnīga kontrole pār

¹⁵ Normatīvā akta projekta “Grozījumi likumā “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”” anotācija, pieejama: https://www.saeima.lv/L_Saeima8/lasa-dd=LP0633_0.htm

uzņēmumu, ar kuru tika slēgts līgums. Proti, JPP bija jāīsteno pilnīga kontrole pār JKP.

- 44 Līdz ar publisko iepirkumu regulējuma attīstību *in-house* uzņēmumam tika noteikti precīzāki kritēriji. Ņemot vērā, ka publisko iepirkumu regulējums ir cieši saistīts ar Eiropas Savienības (turpmāk – ES) regulējumu, arī uz nacionālo regulējumu attiecas EST judikatūra un nacionālā regulējuma tiesību normas tulkojamas atbilstoši EST judikatūrai.

4.2. *In-house* principa regulējums ES tiesībās

- 45 Latvijas publisko iepirkumu regulējums ir balstīts un attīstās līdz ar ES direktīvām par publiskajiem iepirkumiem. Lai gan *in-house* princips ES iepirkumu normatīvajos aktos parādās līdz ar ES Direktīvas 2014/24/ES *Par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK* (turpmāk – Publisko iepirkumu direktīva) pieņemšanu, kritēriji *in-house* principa piemērošanai izrietēja no EST judikatūras. Pieņemot Publisko iepirkumu direktīvu, kritēriji *in-house* principa piemērošanai iekļauti arī minētajā direktīvā.
- 46 *In-house* principa piemērošanas kritēriji EST judikatūrā tika analizēti jau pirms Pakalpojuma līguma slēgšanas. EST 18.11.1999. spriedumā lietā *Teckal*¹⁶ EST secināja, ka iestādei jāīsteno tāda kontrole pār konkrēto uzņēmumu, kas līdzīga kontrolei, kāda iestādei ir savās struktūrvienībās, un tajā pat laikā uzņēmuma lielākā daļa darbību tiek veikta kopā ar kontrolējošo iestādi.¹⁷
- 47 Konkrētajā lietā tiesa vērtēja, vai noslēgtais līgums par pašvaldības ēku apkures infrastruktūras uzturēšanu un degvielas piegādi, nerīkojot publisko iepirkumu, ir starp diviem nošķirtiem subjektiem, un attiecīgi, vai līgums tika noslēgts starp vietēju iestādi un personu, kas tiesiski ir nodalīta no šīs vietējās iestādes, vai vienas iestādes ietvaros.
- 48 Izvērtējot minētos apsvērumus, EST norādīja¹⁸, ka līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu regulējošie normatīvie akti ir piemērojami katrā gadījumā, kad publiskā persona (pasūtītājs) izlemj uzticēt darbu veikšanu vai pakalpojumu sniegšanu citai personai (piegādātājam), kas ir juridiski nošķirta no šīs personas. Vienlaikus EST atzina, ka tās nostāja būtu pretēja tikai gadījumā, ja pasūtītājs pār piegādātāju īstenotu tādu kontroli, kādu tas īsteno pār saviem dienestiem, un vienlaikus attiecīgais piegādātājs būtiskāko daļu savu darbību veiktu saistībā ar kontrolējošo pasūtītāju vai pasūtītājiem.
- 49 Tātad Pakalpojuma līguma slēgšanas brīdī EST judikatūra jau noteica, ka būtiski ir vērtēt privāta kapitāla iesaistes ietekmi, vērtējot jēdzienu “pasūtītāja pilnīga kontrole”.
- 50 Savukārt citā lietā *Coditel Brabant SA*¹⁹ EST vērtēja pašvaldības rīcību, nododot savas kabeļtelevīzijas tīkla apsaimniekošanu komūnu apvienībai, bez privāto uzņēmumu iesaistes. *Coditel Brabant SA* sprieduma 29. punktā tiesa ir norādījusi aspektus, kas izvērtējami, lai secinātu, vai pasūtītājs īsteno pilnīgu kontroli pār attiecīgo institūciju:
- 1) attiecīgās institūcijas, ar kuru plānots noslēgt līgumu, kapitāla daļu turējums;
 - 2) tās lēmēj institūcijas sastāvs;
 - 3) tās pārvaldes institūcijai piešķirto pilnvaru apjoms.
- Coditel Brabant* spriedumā arī norādīts, ka fakts, ka koncesijas piešķirējam pieder visas uzņēmuma daļas, liecina par tādas kontroles īstenošanu kā pār saviem dienestiem.²⁰
- 51 Būtisks ir arī 11.01.2005. spriedums lietā *Lochau*²¹, kurā EST vērtēja gadījumu, kad pilsētas pašvaldības padome noslēdza līgumu ar uzņēmumu *RPL Lochau* par atkritumu savākšanu, nevērsoties ar piedāvājumu slēgt līgumu pie uzņēmuma konkurentiem. *RPL Lochau* 75,1 %

¹⁶ EST 18.11.1999. spriedums lietā C-107/98, *Teckal*.

¹⁷ EST 18.11.1999. spriedums lietā C-107/98, *Teckal*, 50. rindkopa.

¹⁸ Turpat.

¹⁹ EST 13.11.2008. spriedums lietā C-324/07, *Coditel Brabant SA*.

²⁰ Turpat, 30.-31. rindkopa.

²¹ EST 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03, *Stadt Halle and RPL Lochau*.

- kapitāldaļu piederēja pašvaldības meitas uzņēmumam, kamēr atlikušie 24,9 % piederēja privātai kapitālsabiedrībai. Konkurenti apstrīdēja starp pašvaldību un *RPL Lochau* noslēgto līgumu, pamatojoties, ka pakalpojuma slēdzējs bija jāizvēlas iepirkumu procedūrā.
- 52 EST norādīja, ka *RPL Lochau* kapitāldaļas pieder arī privāto tiesību subjektam, kas nav pasūtītājs, un tādā gadījumā šāda privāto tiesību subjekta dalība tādas institūcijas kapitālā, kurā piedalās arī attiecīgais pasūtītājs, pat ja šī dalība ir mazākumā, jebkurā gadījumā izslēdz pasūtītāja iespēju kontrolēt norādīto institūciju tādā veidā, kādā tā kontrolē savas struktūrvienības. *Lochau* sprieduma 50. un 51. punktā norādīts, ka attiecības starp pasūtītāju un tā struktūrvienībām nosaka apsvērumi un vajadzības, kas saistīti ar nepieciešamību sasniegt vispārējas nozīmes mērķus, turpretim jebkāda privāta kapitāla iesaiste uzņēmumam notiek privātu interešu vārdā un tai ir pavisam atšķirīgi mērķi. Tāpat iepirkuma līguma piešķiršana uzņēmumam ar jauktu kapitālu (privāts un publisks), neizsludinot iepirkuma procedūru, apdraudētu Direktīvā 92/50/EEK²² minēto mērķi nodrošināt brīvu un netraucētu konkurenci, kā arī principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret visām ieinteresētajām pusēm, ciktāl šāda procedūra sniegtu privātajam uzņēmumam, kas piedalās sabiedrībā ar savu kapitālu, priekšrocības attiecībā pret konkurentiem.
- 53 Attiecīgi, ja kapitāldaļas pieder ne tikai pasūtītājam, bet arī personai, kas nav pasūtītājs Publisko iepirkumu regulējuma izpratnē, neatkarīgi no tā, kāds ir šo kapitāldaļu īpatsvars, neizpildās kritērijs – atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē, attiecīgi *in-house* izņēmums nav piemērojams.
- 54 Arī vēlāk EST 10.09.2009. spriedumā lietā *SEA Srl*²³, vērtējot starp pašvaldību un uzņēmumu, kurā pašvaldība ir daļu turētāja kopā ar citām pašvaldībām, noslēgto līgumu par sadzīves atkritumu savākšanas, pārvaldīšanas un apglabāšanas pakalpojumu sniegšanu, secināja, ka pat līguma punkts, kas paredz tiesības privātpersonai iegādāties priekšrocību akcijas (pat ja līguma slēgšanas brīdī tirgus dalībnieka kapitāldaļas pieder tikai publiskām personām), liecina, ka pastāv risks, ka mainītos kārtība, kādā jāizsludina iepirkumu konkurss. *SEA Srl* sprieduma 46. punktā secināts, ka attiecībā uz valsts iestādes īstenotu kontroli, ja privātam uzņēmumam pat kā mazākumdalībniekam pieder kapitāla daļas sabiedrībā, kas tāpat pieder arī attiecīgajai līgumslēdzējai iestādei, tas katrā ziņā izslēdz to, ka šī līgumslēdzēja iestāde varētu minēto sabiedrību kontrolēt tāpat kā tā kontrolē savus dienestus.
- 55 Attiecībā uz pilnīgas kontroles definīciju EST 11.05.2006. spriedumā lietā *Carbotermo*²⁴ vērtēja pašvaldības līgumu par kurināmā piegādi un pašvaldības ēku apkures sistēmu uzturēšanu un uzraudzību ar pašvaldībai piederošu kapitālsabiedrību, neizsludinot iepirkumu. Pašvaldības uzņēmuma konkurents apstrīdēja noslēgto līgumu, skaidrojot, ka pašvaldības uzņēmums nav tās tiešā kontrolē, bet tikai caur holdinga uzņēmumu, kurā pašvaldība ir 100 % kapitāldaļu turētāja. *Carbotermo* arī uzskatīja, ka pašvaldības uzņēmumā tikai 80 % no apgrozījuma sastādīja darbs pašvaldības labā.
- 56 Tiesa *Carbotermo* sprieduma 36. punktā, analizējot, vai iestāde kapitālsabiedrību kontrolē tāpat kā savus dienestus, secināja, ka jābūt noteicošas ietekmes iespējai gan attiecībā uz šīs sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem, gan svarīgiem lēmumiem.²⁵
- 57 Ņemot vērā EST judikatūru, kas vēlāk ietverta arī Publisko iepirkumu direktīvā, lai pašvaldība īstenotu pilnīgu kontroli pār komercsabiedrību, tajā nedrīkst būt privāta kapitāla iesaiste. Turklāt, ievērojot iepriekš minēto judikatūru, JPP, izvēloties JKP kā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju un nevēršoties ar līdzvērtīgu piedāvājumu pie citiem

²² PADOMES DIREKTĪVA 92/50/EEK 18.06.1992. *Par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai.*

²³ EST 10.09.2009. spriedums lietā C-573/07, *SEA Srl*.

²⁴ EST 11.05.2006. spriedums lietā C-340/04, *Carbotermo*.

²⁵ Turpat, 36. rindkopa.

atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem, ir ierobežojusi konkurenci. JPP arguments par piemēroto izņēmumu, piemērojot *in-house* principu, neiztur kritiku, jo JPP nav pilnīgas kontroles pār JKP, kādu tā realizētu pār kādu no savām struktūrvienībām.

5. Atkritumu apsaimniekotāja izvēle Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā

- 58 Ņemot vērā, ka JPP noslēdza Pakalpojuma līgumu ar JKP neievērojot normatīvo regulējumu, secināms, ka uz Pakalpojuma līgumu attiecās AAL pārejas noteikumu 12. punkts, kas pēc Satversmes tiesas Sprieduma stāšanās spēkā paredz, ka atkritumu apsaimniekošanas līgumi, kas noslēgti nepiemērojot vai neatbilstoši piemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu, izbeidzami līdz 01.07.2013.
- 59 No lietas dalībniekiem saņemtā informācija²⁶ liecina, ka jau kopš 2013. gada VARAM bija uzsākusi diskusijas ar JPP par atkritumu apsaimniekotāja izvēles neatbilstību normatīvajam regulējumam un nepieciešamību pārtraukt sadarbību ar JKP saskaņā ar iepriekš minēto Spriedumu, t.sk., VARAM apstrīdot JPP pilnīgas kontroles esamību pār JKP.
- 60 KP, izvērtējot JPP saraksti ar VARAM, konstatēja, ka JPP sniegusi skaidrojumu²⁷, ka Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā atkritumu apsaimniekošana kopš 2004. gada tiek organizēta, piemērojot *in-house* principu, pamatojoties uz likuma “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” 4. panta pirmās daļas 6. punktu. Ievērojot norādīto likuma izņēmumu, JPP neorganizēja publiskā iepirkuma konkursu.
- 61 VARAM, atsaucoties uz lietu *Lochau*²⁸, ir sniegusi skaidrojumu²⁹ jēdzienam “atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē”, t.i., pilnīga pasūtītāja kontrole ir tajos gadījumos, kad valsts iestāde, kas ir līgumslēdzējierestāde, veic patstāvīgā struktūrā kontroli, kas ir analoga pašas dienestos veiktajai kontrolei, vai kad šī struktūra lielāko daļu darba veic kopā ar valsts iestādi vai iestādēm, kurai (kurām) tā pieder. Tādējādi VARAM uzskata, ka JPP ar 51 % piederošo kapitāldaļu nav pilnīga kontrole pār JKP.
- 62 JPP, atbildot uz VARAM atsauci uz *Lochau* lietu, norāda, ka “konkrētajā situācijā minētais EST spriedums nav piemērojams, jo spriedums ir pasludināts 11.01.2005., kad līgums “Par atkritumu apsaimniekošanu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā” jau bija noslēgts”.³⁰ Jānorāda, ka JPP savā atbildē nenoraida EST piedāvāto pilnīgas kontroles interpretāciju.
- 63 Arī no VARAM un JPP sarakstes izriet, ka JKP un JPP kopā un atsevišķi nav ievērojuši AAL noteikto un Spriedumā³¹ norādīto: “*Atkritumu apsaimniekošanas likuma*” pārejas noteikumu 12. punktā bija paredzēts: „Ja pašvaldība un sadzīves atkritumu apsaimniekotājs ir noslēguši līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu, nepiemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu vai neatbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko iepirkumu, minētais līgums izbeidzams līgumā noteiktajā uzteikšanas termiņā, bet ne vēlāk kā līdz 2013. gada 31. decembrim.” Satversmes tiesas spriedums būtībā atcēla pārejas noteikumu 12. punktā noteikto izņēmumu, kas attiecās uz līgumiem par atkritumu apsaimniekošanu, kas tika noslēgti līdz 26.07.2005., paredzot visiem līgumiem vienādu regulējumu neatkarīgi no noslēgšanas brīža.

²⁶ JPP 19.06.2020. atbildes vēstule KP Nr. 5-31/4825.

²⁷ JPP 26.02.2014. atbildes vēstule VARAM Nr. 2-12/1401, kas nosūtīta KP kā pielikums pie JPP 19.06.2020. atbildes vēstules KP Nr. 5-31/4825.

²⁸ EST 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03, *Stadt Halle and RPL Lochau*.

²⁹ VARAM 02.10.2013. atbildes vēstule JPP Nr. 2.18-1e/12261/9348, kas nosūtīta KP kā pielikums pie JPP 19.06.2020. atbildes vēstules KP Nr. 5-31/4825.

³⁰ JPP 26.02.2014. vēstule Nr. 2-12/1401 *Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu*, kas nosūtīta KP kā pielikums pie JPP 19.06.2020. atbildes vēstules KP Nr. 5-31/4825.

³¹ Satversmes tiesas 06.12.2012. spriedums lietā Nr. 2012-01-01 *Par Atkritumu apsaimniekošanas likumu*. Pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2012-01-01_Spriedums.pdf

- 64 JPP sniedza informāciju³², ka 2020. gadā tā plāno veikt AAL 18. pantā paredzētās darbības sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlei. Pēc publiski pieejamās informācijas IUB mājas lapā³³ konstatējams, ka slēgts konkurss tika izsludināts 03.04.2020. un pieteikšanās termiņš noteikts 14.05.2020. JPP 13.03.2020. vēstulē Nr. 2-12/1926, kas adresēta VARAM, norādīja, ka šī konkursa līguma sagatavošana un noslēgšana paredzēta 2020. gada oktobrī – novembrī.
- 65 Vienlaicīgi laikā, kad JPP un JKP noslēdza Pakalpojumu līgumu, attiecībā uz *in-house* principu bija spēkā likuma “Par iepirkumu valsts vai pašvaldības vajadzībām” 2004. gada redakcija, kur tika paredzēti izņēmumi, kad pasūtītāji var nerīkot publisko iepirkumu konkursu. Viens no izņēmumiem bija šī likuma 4. panta pirmās daļas 6. punktā noteiktais *in-house* izņēmums, kura īstenošanai nepieciešams konstatēt pasūtītāja pilnīgu kontroli pār piegādātāju, un piegādātājs galvenokārt (vairāk nekā 80 procentu apmērā naudas izteiksmē) sniedz pakalpojumus tikai pasūtītājam. Ievērojot JPP spēkā esošo kontroles mehānismu pār JKP, nav konstatējama JPP pilnīgas kontroles esamība pār JKP.

V KONKRĒTAIS TIRGUS

- 66 Par konkrēto tirgu KL 1. panta 4. punkta izpratnē uzskatāms konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.

6. Konkrētās preces tirgus

- 67 Par konkrētās preces tirgu KL 1. panta 5. punkta izpratnē uzskatāms noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.
- 68 Pakalpojuma līgums nosaka šādu līguma priekšmeta definīciju: “*Pušu sadarbība atkritumu apsaimniekošanā, pamatojoties uz Atkritumu apsaimniekošanas reģionālo plānu, kā arī sadarbība atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanā un popularizēšanā Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā. [...] Atkritumu apsaimniekošana šā līguma izpratnē ir atkritumu savākšana (tai skaitā atkritumu vākšana, šķirošana un sajaukšana, lai tos pārvadātu), uzglabāšana, pārkraušana, pārvadāšana, pārstrāde (tai skaitā atkritumu sadedzināšana, iegūstot enerģiju, iekārtās, kuru pamatdarbība nav atkritumu sadedzināšana), reģenerācija un apglabāšana (tai skaitā sabēdzināšana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās), šo darbību pārraudzība, kā arī atkritumu apglabāšanas vietu ierīkošana un pārstrādes objektu vai iekārtu uzturēšana un aprūpe pēc to slēgšanas”.*
- 69 Saskaņā ar AAL noteikto atkritumu apsaimniekošana³⁴ ir atkritumu savākšana, uzglabāšana, pārvadāšana, reģenerācija un apglabāšana (tai skaitā sadedzināšana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās), šo darbību pārraudzība, atkritumu apglabāšanas vietu aprūpe pēc to slēgšanas, kā arī tirdzniecība ar atkritumiem un starpniecība atkritumu apsaimniekošanā.
- 70 Katra no minētajam atkritumu apsaimniekošanas darbībām ne tikai ietilpst atšķirīgā atkritumu apsaimniekošanas posmā, bet arī tās veikšanai nepieciešami atšķirīgi aktīvi, un tiem ir izvirzītas atšķirīgas vides aizsardzības prasības. To apstiprina arī JPP³⁵.
- 71 Atkritumu savākšana³⁶ ir atkritumu vākšana, arī atkritumu iepriekšēja šķirošana un glabāšana,

³² JPP 21.12.2019. vēstule VARAM Nr. 2-12/11614, kas nosūtīta KP kā pielikums pie JPP 19.06.2020. atbildes vēstules KP Nr. 5-31/4825.

³³ IUB mājas lapa, sadaļa “Paziņojumi”. Pieejams: <https://info.iub.gov.lv/meklet/> [Aplūkots 07.01.2021.]

³⁴ AAL 1. panta 7. punkts.

³⁵ JPP viedokļa 9. punkts.

³⁶ AAL 1. panta 8. punkts.

lai tos nogādātu uz atkritumu reģenerācijas vai apglabāšanas iekārtām vai tādām iekārtām, kurās tiek veikta atkritumu sagatavošana reģenerācijai vai apglabāšanai. Atkritumu savākšanu iedala nešķirotu atkritumu savākšanā un šķirotu atkritumu savākšanā jeb atkritumu dalītā savākšanā. Nešķirotā veidā galvenokārt tiek savākti sadzīves atkritumi no mājstāvēniecībām. Dalīti atkritumi tiek savākti gan no mājstāvēniecībām, gan no komersantiem.

72 Tāpat to, kurā no posmiem atkritumu apsaimniekotājs darbojas un kādas darbības veic, nosaka tam izsniegtajā atļaujā norādītais. Lai saņemtu atkritumu apsaimniekošanas atļauju, atkritumu apsaimniekotājs Valsts vides dienestā (turpmāk – VVD) iesniedz iesniegumu, kurā cita starpā norāda atkritumu apsaimniekošanas darbības, kuru veikšanai nepieciešama atļauja.

73 Katrai ar atkritumu apsaimniekošanu saistītajai darbībai nepieciešama atsevišķa atļauja, tostarp, atsevišķa atļauja nepieciešama gan atkritumu savākšanai, gan arī pārvadāšanai. Vienas atsevišķas apsaimniekošanas atļaujas saņemšana neierobežo atkritumu apsaimniekotāja iespējas saņemt cita veida atkritumu apsaimniekošanas atļauju. Ja saskaņā ar iesniegumu atkritumu apsaimniekotājs veic vairākas atkritumu apsaimniekošanas darbības, VVD izsniedz vienu atļauju, iekļaujot tajā visas iesniegumā minētās un atkritumu apsaimniekotājam atļautās darbības.³⁷

74 Saskaņā ar normatīvajā regulējumā noteikto VVD izsniedz atļaujas, t.sk. šādu atkritumu apsaimniekošanas darbību veikšanai³⁸:

- 1) atkritumu savākšanai no atkritumu radītājiem, šķirotu atkritumu savākšanas laukumos, atkritumu šķirošanas un pārkraušanas centros vai stacijās, atsevišķu veidu bīstamo atkritumu vai ražošanas atkritumu savākšanas punktos (vietās), izlietotā iepakojuma pieņemšanas punktos vai atkritumu savākšanai no atkritumu radītājiem vai sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punktos (vietās) un pārvadāšanai;
- 2) atkritumu šķirošanai un uzglabāšanai;
- 3) atkritumu pārvadāšanai.

75 Līdz ar to konstatējams, ka atkritumu apsaimniekošana ietver vairākas darbības un pakalpojumus un katra pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešams saņemt atsevišķu atļauju. Savukārt atkritumu savākšana un pārvadāšana ir uzskatāmi par pakalpojumiem, kas atkritumu apsaimniekotājam jānodrošina kompleksi. Pamatojoties uz publiski pieejamo informāciju VVD reģistrā³⁹, JKP jaunākā atkritumu apsaimniekošanas atļauja ir izsniegta 01.03.2013. un tā derīga līdz 28.02.2023. Šī atļauja paredz, tostarp, ka JKP veic atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.

76 Atkritumi ir jebkurš priekšmets vai viela, no kuras tās valdītājs atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties. Atkritumus iedala dažādi (pēc veida, izcelsmes u.c.), un viens no atkritumu iedalīšanas kritērijiem ir to bīstamība. Ja atkritumiem nepiemīt vismaz viena īpašība, kas tos padara par bīstamiem, atkritumi tiek uzskatīti par sadzīves atkritumiem.

77 Sadzīves atkritumi ir mājstāvēniecībā, tirdzniecībā, pakalpojumu sniegšanas procesā vai citur radušies atkritumi, ja tie īpašību ziņā ir pielīdzināmi mājstāvēniecībās radītajiem atkritumiem. Mājstāvēniecību radītie atkritumi var būt mazgabarīta, piemēram, pārtikas atlikumi, izlietotais iepakojums, u.c. kā arī lielgabarīta, piemēram, mēbeles u.c. Tie ir gan mājstāvēniecībā, gan

³⁷ MK 13.09.2011. noteikumi Nr. 703 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtību, atkritumu tirgotāju un atkritumu apsaimniekošanas starpnieku reģistrācijas un informācijas sniegšanas kārtību, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību”, 17. punkts.

³⁸ MK 13.09.2011. noteikumi Nr. 703 “Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtību, atkritumu tirgotāju un atkritumu apsaimniekošanas starpnieku reģistrācijas un informācijas sniegšanas kārtību, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību”, 3. punkts.

³⁹ VVD reģistrs par izsniegtām atkritumu apsaimniekošanas atļaujām. Pieejams: http://registri.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlaujas-un-licences/atkritumu-apsaimniekosanas-atlaujas/izsniegtas-atkritumu-apsaimniekosanas-atlaujas/?status=0&company_name=Jelgavas+komun%C4%81lie+pakalpojumi&org_id=&CLS_Garbage_ID=&CLS_Garbage_ID_autocomplete=&address=&perm_date_from=&perm_date_to=&s=1 [Aplūkots 25.01.2021.]

- tirdzniecībā, gan arī pakalpojumu sniegšanas procesā vai citur radušies atkritumi, ja tie īpašību ziņā ir pielīdzināmi māsaimniecībās radītajiem atkritumiem. Māsaimniecību radītie atkritumi vidēji veido 50 līdz 70 % no kopējā valstī savāktā atkritumu daudzuma⁴⁰. Sadzīves atkritumus var iedalīt arī dalītajos, kas ir atkritumu radītāja šķiroti atkritumi, un nedalītajos, kas nav šķiroti.
- 78 Mazgabarīta sadzīves atkritumus savāc speciālos pie dzīvojamām mājām izvietotos konteineros, kurus iztukšo vai savāc ar speciālām sadzīves atkritumu savākšanas automašīnām. Lielgabarīta sadzīves atkritumus savāc, galvenokārt izmantojot augstas kravnesības (~ 7–30 m³) konteinerus, kurus pārvadā ar specializēta transporta palīdzību. Lielgabarīta sadzīves atkritumus var izvest ar tādiem pašiem konteineriem, kādus lieto ražošanas atkritumu izvešanai⁴¹.
- 79 Atkritumu dalītā savākšanā atsevišķi nodala atkritumus pēc to veida un īpašībām, lai veicinātu atkritumu sagatavošanu reģenerācijai vai apglabāšanai, kā arī reģenerāciju vai apglabāšanu⁴². Tādējādi tiek samazināts poligonos apglabājamo atkritumu daudzums. Šķirotu atkritumu daudzums ir būtiski mazāks par nešķirotajiem atkritumiem, tādēļ šķirotu atkritumu savākšana bieži vien ir pakārtota nešķirotu atkritumu apsaimniekošanai. Ienākumi no dalīti vāktu atkritumu apsaimniekošanas ir augstāki, salīdzinot ar nedalīti vāktiem atkritumiem, jo tie satur lielāku daļu otrreizējai izmantošanai derīgos materiālus, kurus pēc šķirošanas var pārdot, piemēram, pārstrādes uzņēmumiem, samazinot kopējo atkritumu daudzumu, kas nododams apglabāšanai poligonos. Līdz ar to atkritumu apsaimniekotāji ir finansiāli ieinteresēti veicināt atkritumu savākšanu dalītā veidā⁴³.
- 80 Dalīti vāktu atkritumu un nedalīti vāktu sadzīves atkritumu savākšanas process atšķiras. Atšķirībā no nedalīti vāktu atkritumu savākšanas, dalīti vāktajiem atkritumiem nepieciešams nodrošināt konteineru katram atkritumu veidam. Šķirotu atkritumu savākšana noris atsevišķā maršrutā, proti, nedalīti vāktie atkritumi tiek savākti atsevišķi no dalīti vāktajiem atkritumiem. Vienlaikus gan dalīti vāktu, gan dalīti nevāktu atkritumu savākšanā tiek izmantota viena un tā pati tehnika, atšķiras tikai reisi (maršruti), kuros katrs no minētajiem atkritumu veidiem tiek savākts⁴⁴. Tādējādi gan dalīto, gan nedalīto atkritumu savākšanu tālāka segmentācija nav nepieciešama.
- 81 Neatkarīgi no tā, ka mazgabarīta un lielgabarīta vai šķirotu un nešķirotu atkritumu savākšana ir atšķirīga, normatīvā regulējuma ietvaros no pašvaldības kā pasūtītāja viedokļa gan mazgabarīta, gan lielgabarīta, gan šķirotu, gan nešķirotu sadzīves atkritumu savākšana ir uzskatāma par vienu pakalpojumu, jo pašvaldībai ir pienākums nodrošināt iespēju pašvaldības iedzīvotājiem un uzņēmumiem atbrīvoties no visiem sadzīves atkritumu veidiem. Tāpat pašvaldības visu sadzīves atkritumu veidu savākšanas pakalpojumu parasti pieprasa no viena atkritumu savākšanas pakalpojuma sniedzēja. To apstiprina arī ar JKP noslēgtais Pakalpojuma līgums.
- 82 Ievērojot minēto, Pakalpojuma līguma priekšmetu, JKP statūtos norādīto (skat. 4. rindkopu) un atkritumu apsaimniekošanas normatīvajā regulējumā noteikto, atkritumu apsaimniekotājs drīkst veikt tikai tās atkritumu apsaimniekošanas darbības, kas norādītas tam izsniegtajā atkritumu apsaimniekošanas atļaujā. Līdz ar to atkritumu apsaimniekotājs, kurš saņēmis atļauju atkritumu savākšanai, nedrīkst veikt citu ar atkritumu apsaimniekošanu saistītu darbību, piemēram, pārvadāšanu (tāpat atkritumu apsaimniekotājs, kas saņēmis atkritumu pārvadāšanas atļauju, nedrīkst veikt atkritumu savākšanu). Vienlaikus jāņem vērā, ka atkritumu savākšana un pārvadāšana ir savstarpēji saistītas un pašvaldības visu sadzīves atkritumu savākšanas un

⁴⁰ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.–2020. gadam (2.7. punkts).

⁴¹ Sk. KP 02.04.2015. lēmumu Nr. 14 *Vides investīcijas, ZMK investīcijas*, 52.-53. rindkopa.

⁴² AAL 1. panta 9. punkts.

⁴³ Sk. KP 02.04.2015. lēmumu Nr. 14 *Vides investīcijas, ZMK investīcijas*, 55. rindkopa.

⁴⁴ Turpat, 58. rindkopa.

pārvadāšanas pakalpojumu, t.sk. pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšanu un uzturēšanu, parasti pieprasa atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzējam (sniedzējiem) sniegt kompleksi. Tāpat, ņemot vērā, ka sadzīves atkritumu savākšanai, galvenokārt, nepieciešama cita tehnika un iekārtas, nekā citu atkritumu apsaimniekošanas posmu pakalpojumu sniegšanai, sadzīves atkritumu savākšana un pārvadāšana nav aizvietoājama ar citiem pakalpojumiem un definējama kā viens konkrētās preces tirgus.

7. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 83 Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu KL 1. panta 3. punkta izpratnē uzskatāma ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.
- 84 Ņemot vērā, ka JPP saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmo daļu organizē atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja izvēli Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā un Pakalpojuma līgums ar JKP tiek slēgts par šo pakalpojumu nodrošināšanu Jelgavas pašvaldības teritorijā, tad Lietas ietvaros konkrētais ģeogrāfiskais tirgus nosakāms Jelgavas pilsētas administratīvā teritorijā.
- 85 Secināms, ka Lietas ietvaros konkrētais tirgus ir sadzīves atkritumu savākšana un pārvadāšana Jelgavas pilsētas administratīvā teritorijā.

VI DOMINĒJOŠAIS STĀVOKLIS

- 86 Saskaņā ar KL 1. panta 1. punktu dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja dalībnieks vai dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem.
- 87 EST dominējošo stāvokli ir definējusi kā uzņēmuma ekonomisko ietekmi, kas ļauj tam konkrētajā tirgū traucēt efektīvu konkurenci un līdz zināmai robežai rīkoties neatkarīgi no saviem konkurentiem, klientiem un arī patērētājiem.⁴⁵ Šis neatkarības jēdziens ir saistīts ar konkurences spiediena intensitāti pret attiecīgo uzņēmumu. Dominējošais stāvoklis liecina par to, ka konkurences spiediens nav pietiekami efektīvs, kā rezultātā attiecīgajam uzņēmumam ilgstoši ir liela ietekme tirgū. Tas nozīmē, ka uzņēmums, pieņemot lēmumus, var nerēķināties ar konkurentu, klientu un visbeidzot – arī patērētāju rīcību un reakciju.⁴⁶
- 88 Parasti dominējošu stāvokli rada apstākļu kopums, kas, ja tos aplūko atsevišķi, ne vienmēr ir noteicoši. Šādi apstākļi ir gan tirgus dalībnieka stāvoklis konkrētajos tirgos un tirgus vara, konkurentu tirgus daļas konkrētajā tirgū, gan arī barjeras tirgus dalībnieku ienākšanai un darbības paplašināšanai konkrētajā tirgū. Barjeras ir viens no svarīgākajiem faktoriem, ar kuru palīdzību var noteikt, vai tirgus dalībniekam konkrētajā tirgū piemīt tirgus vara.⁴⁷ Barjeras ir apstākļi, kas kavē vai ierobežo konkurentu ienākšanu kādā konkrētajā tirgū vai arī ierobežo konkurentu iespējas paplašināt savu saimniecisko darbību. Augstu barjeru pastāvēšana ļauj

⁴⁵ EST 14.02.1978. spriedums lietā 27/76, *United Brands*, 65. rindkopa; EST 13.02.1979. spriedums lietā 85/76, *Hoffmann-La Roche*, 38. rindkopa.

⁴⁶ EST 14.02.1978. spriedums lietā 27/76, *United Brands*, 113.-121. rindkopa; Vispārējās tiesas 28.02.2002. spriedums lietā T-395/94 *Atlantic Container Line*, 330. rindkopa.

⁴⁷ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija, Apaļā galda dokuments. Dominējošā stāvokļa pierādīšanas problemātika. (OECD, *Policy Roundtables. Evidentiary Issues in Proving Dominance*), 2006. Pieejams: <http://www.oecd.org/competition/abuse/41651328.pdf>

tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, pacelt cenas vai veikt stratēģiskas izslēgšanas darbības attiecībā uz saviem konkurentiem, nezaudējot un neapdraudot savu tirgus pozīciju.⁴⁸

- 89 JPP ir pienākums organizēt atkritumu savākšanas un pārvadāšanas procesu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā, tostarp nosakot kārtību, kādā notiks atkritumu apsaimniekošanas process no to savākšanas līdz apglabāšanai. Līdz ar to KP secina, ka JPP ir administratīva vara vienpersoniski kontrolēt un ietekmēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas procesu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā, t.sk. atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.
- 90 JPP, izvēloties atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju, ir izvēlējusies īstenot atkritumu apsaimniekošanu, kas ietver arī savākšanu un pārvadāšanu, piemērojot *in-house* principu, kas detalizētāk aprakstīts iepriekš. Tā rezultātā kopš 2004. gada sadzīves atkritumu apsaimniekošanas, t.sk. savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumus veic JKP.
- 91 Atbilstoši EST judikatūrai tirgus dalībnieks, kuram piešķirtas ekskluzīvas tiesības, var atrasties dominējošā stāvoklī teritorijā, kurā izplatās ekskluzīvo tiesību darbība.⁴⁹ Konkrētajā lietā JKP ir ekskluzīvas tiesības apsaimniekot sadzīves atkritumus Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā.
- 92 Atbilstoši AAL 16. panta pirmajai daļai sadzīves atkritumu sākotnējam radītājam vai valdītājam ir pienākums piedalīties pašvaldības organizētajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanā, ievērojot normatīvos aktus par atkritumu apsaimniekošanu (arī pašvaldības izdotos saistošos noteikumus) un noslēdzot līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu ar atkritumu apsaimniekotāju, kurš ir noslēdzis attiecīgu līgumu ar pašvaldību atbilstoši AAL. JKP nodrošinātais atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojums nav aizstājams un Jelgavas pilsētas iedzīvotājiem nav izvēles iespēju attiecībā uz atkritumu apsaimniekotāju.
- 93 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, secināms, ka JPP un JKP atrodas dominējošā stāvoklī sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma tirgū Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā.

VII DOMINĒJOŠĀ STĀVOKĻA ĻAUNPRĀTĪGA IZMANTOŠANA

- 94 KL 13. panta pirmā daļa noteic, ka jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Apstākļi, ka uz konkrēto situāciju attiecas arī nozares tiesiskais regulējums, kuru piemērošanu uzrauga nozares uzraugs, neizslēdz KL 13. panta piemērošanu, ja tiek konstatēts dominējošais stāvoklis konkrētajā tirgū. Saskaņā ar KL 13. panta pirmās daļas 2. punktu ir aizliegta preču ražošanas vai realizācijas apjoma, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam (*izslēdzoša rīcība*).
- 95 Ar izslēdzošu rīcību saprot dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, bloķējot savus konkurentus vai potenciālos konkurentus konkurenci ierobežojošā veidā, tādējādi traucējot efektīvu konkurenci, ietekmējot patērētāju labklājību, tostarp nosakot augstākas cenas, pazeminot kvalitāti vai ierobežojot patērētāja izvēli.⁵⁰
- 96 Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir objektīvs jēdziens, kurš ietver dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcību, kas var ietekmēt struktūru tirgū, kurā tieši attiecīgā tirgus

⁴⁸ Turpat.

⁴⁹ EST 23.04.1991. spriedums lietā C-41/90, *Hofner*, 28. rindkopa, EST 19.05.1993. spriedums lietā, C-320/91, *Corbeau*, 9. rindkopa.

⁵⁰ EK paziņojums – Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai. 19. punkts.

dalībnieka klātbūtnes dēļ konkurence jau ir pavājinājusies, un kas, izmantojot līdzekļus, kuri atšķiras no tiem, kas pastāv normālas preču un pakalpojumu konkurences apstākļos uz tirgus dalībnieku sniegto pakalpojumu pamata, apgrūtina joprojām tirgū esošā konkurences līmeņa saglabāšanu vai konkurences palielināšanos.⁵¹

- 97 Tirgus attīstības ierobežošana vai konkurentu izslēgšana no tirgus vai to darbības tirgū apgrūtināšana, kas ir par sliktu patērētājiem, konstatējama gadījumos, kad dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks savu tirgus pozīciju pretstatā konkurentiem nodrošina ar līdzekļiem, kuri neatbilst normālos tirgus darbības apstākļos pieejamiem konkurences rīkiem. Šādas rīcības mērķis ir drīzāk padarīt neizdevīgākus vai nepieejamus konkurentu sniegtos pakalpojumus vai to piedāvājumu, nevis pašam dominējošam tirgus dalībniekam uzlabot savus sniegtos pakalpojumus vai padarīt tos izdevīgākus.⁵² Piedāvāt kvalitatīvākus vai lētākus pakalpojumus klientiem brīvā konkurences procesā ir atļauts, tomēr sagādāt grūtības konkurentu darbībai tirgū, tos izslēdzot no konkurences procesa, ir aizliegts.⁵³
- 98 Senāts ir skaidrojis, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma izpausmes nav tulkojamas tā, ka nepieciešams konstatēt faktiskas dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas sekas. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar ES tiesību principiem. Tirgus dalībnieka darbība, kura izpaužas kā ļaunprātīga savas tirgus varas izmantošana, ietekmē kopējo tirgu un kavē harmoniskas, līdzsvarotas un noturīgas saimnieciskās darbības attīstību.⁵⁴
- 99 Dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums nedrīkst ļaunprātīgi izmantot normatīvo regulējumu, lai izolētu konkrēto tirgu, kropļotu konkurenci un stiprinātu savu tirgus varu. Tam ir īpaša atbildība attiecībā uz dominējošo stāvokli un tas nevar izmantot tiesisko regulējumu tādējādi, lai nepieļautu vai padarītu sarežģītāku konkurentu ienākšanu tirgū, ja rīcība nav pamatota ar uzņēmuma, kas praktizē uz sniegumu balstītu konkurenci [no kuras labumu gūst patērētāji], leģitīmo interešu aizsardzību vai ja tam nav objektīva attaisnojuma.⁵⁵
- 100 Vienlaikus KP skaidro, ka atbilstoši tiesu judikatūrai konkurences tiesību pārkāpums var būt konstatējams arī gadījumos, kad konkurenci pārkāpjošā rīcība veikta, ievērojot valsts normatīvo regulējumu. Konkurences noteikumu piemērošana ir ierobežota tikai gadījumos, kad normatīvais regulējums tieši izslēdz tirgus dalībnieka jebkādu rīcības brīvību.⁵⁶
- 101 Eiropas Komisija (turpmāk – EK) lietā *AstraZeneca* secināja, ka gadījumā, ja tirgus dalībnieks iegūst kādas normatīvajos aktos noteiktas tiesības, šāda rīcība var izpausties kā dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, ja tiek ļaunprātīgi izmantotas publiskās procedūras un regulējums, tai skaitā administratīvie un juridiskie procesi.⁵⁷ Tāpat arī regulējuma neskaidras interpretācijas ļaunprātīga izmantošana nevar attaisnot konkurences pārkāpumu.⁵⁸
- 102 Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga rīcība, kas izslēdz konkurenci, var izpausties vairākos veidos⁵⁹. Atkarībā no izpausmes veida nosakāms pārkāpuma pierādīšanas standarts. Konkrētajā lietā konstatējams, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga rīcība izpaudusies izslēdzošā veidā, ietekmējot konkurenci par konkrēto tirgu konkrētajā Lietuvā. Proti, JPP sadarbībā ar JKP ir noslēgusi sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgu vairāk nekā 15 gadu garumā.

⁵¹ VT 09.09.2009. spriedums lietā T-301/04, *Clearstream Banking AG*, 140. rindkopa

⁵² Skat. arī: O'Donoghue R. & Padilla J. *The Law and Economics of Article 102 TFEU*. ASV: Hart Publishing, 2013. 243. lpp.

⁵³ Turpat.

⁵⁴ Senāta 07.02.2011. spriedums SKA-17/2011, *LVRTC*, 15. punkts.

⁵⁵ EST 06.12.2012. spriedums lietā C 457/10 P, *AstraZeneca*, 134. rindkopa.

⁵⁶ EST 11.11.1997. spriedums lietā C-359/95P, *Ladbroke Racing*, 34. rindkopa.

⁵⁷ EK 15.06.2005. lēmums COMP/37.507 *AstraZeneca* 742.-743. rindkopas.

⁵⁸ Turpat, 847. rindkopa.

⁵⁹ Piemēram skatīt EK paziņojumu – Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82. pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai.

Ņemot vērā, ka JPP izmantotā pieeja nav bijusi pamatota, tas atstājis negatīvas sekas konkurencei, liedzot citiem tirgus dalībniekiem iespēju piedalīties Lietā konstatētajā konkrētās tirgus konkurences cīņā. Tādējādi ir pietiekami pierādīt, ka JPP, nepamatoti nododot ekskluzīvas tiesības konkrētajā tirgū vienam tirgus dalībniekam, ir izslēgusi citus potenciālos sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzējus, nedodot iespēju citiem tirgus dalībniekiem piedāvāt savus pakalpojumus. To pamato arī jau iepriekš minētais, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir objektīvs jēdziens. Līdz ar to no pārkāpuma konstatēšanas viedokļa ir pietiekami, ka dominējošo stāvokli baudošs tirgus dalībnieks izmanto savu stāvokli ar tādām metodēm, kuras tas brīvas konkurences apstākļos neizmantotu, un šāda izmantošana ir bijusi objektīvi piemērota tirgus ietekmēšanai un brīvas ekonomiskās sāncensības vājināšanai.⁶⁰ Tādējādi nav nepieciešams vērtēt dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka darbību mērķi vai sekas plašāk, jo to pamato dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka īpašā atbildība par brīvu konkurenci tirgū un to, lai, nodrošinot savas intereses, tiktu ievērots taisnīgs līdzsvars un samērīgums.⁶¹ Ievērojot minēto, atsevišķi nav nepieciešams vērtēt citus apstākļus, ārpus noteiktā pārkāpuma pierādīšanas standarta, lai konstatētu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

8. JPP kontrole pār JKP

- 103 Ņemot vērā Lēmuma 4. nodaļā norādīto par normatīvo regulējumu, KP izvērtēja, vai, noslēdzot Pakalpojumu līgumu, JPP īstenoja pilnīgu kontroli pār JKP. JPP savā mājaslapā⁶² norāda, ka JKP ir kapitālsabiedrība, kurā pašvaldībai ir līdzdalība, bet pie pašvaldības kapitālsabiedrībām uzskaita tikai tādas, kurās pašvaldība ir 100 % daļu turētāja. Pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībās svārstās no 2.73 % līdz 71.61 %. Tāpat JPP 17.12.2015. lēmumā Nr. 15/1 Jelgavas pilsētas pašvaldības tiešas līdzdalības kapitālsabiedrībās izvērtēšana saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7. pantu JPP pārvērtē pašvaldības tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībās, tai skaitā arī JKP.
- 104 Kā aprakstīts Lēmuma 57. rindkopā, lai konstatētu pilnīgu publiskas personas kontroli pār uzņēmumu un būtu piemērojams *in-house* princips, jāizpildās diviem kritērijiem, kas izriet no EST judikatūras.
- 105 Pirmais – iestādei jāīsteno tāda kontrole pār konkrēto uzņēmumu, kas līdzīga kontrolei, kāda iestādei ir savās struktūrvienībās un tajā pat laikā uzņēmuma lielākā daļa darbību tiek veikta kopā ar kontrolējošo iestādi.⁶³
- 106 Otrais – uzņēmumā nedrīkst būt jebkāda privāta kapitāla piesaiste, jo privāta uzņēmuma daļība, pat ja tā ir mazākumā, izslēdz līgumslēdzējas iestādes iespēju kontrolēt šo uzņēmējiesabiedrību tādā veidā, kādā tā kontrolē pašas struktūrvienības. Jebkāda privāta kapitāla piesaiste uzņēmumam notiek privātu interešu vārdā, un tai ir pavisam atšķirīgi mērķi. Tāpat arī valsts līguma piešķiršana uzņēmumam ar jauktu (privātu un publisku) kapitālu, neizsludinot konkursu, apdraudētu Direktīvā 92/50/EEK minēto mērķi, nodrošināt brīvu un netraucētu konkurenci, kā arī principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret visām ieinteresētajām pusēm, ciktāl šāda procedūra sniegtu privātajam uzņēmumam, kas piedalās minētajā uzņēmējiesabiedrībā ar savu kapitālu, priekšrocības attiecībā pret tā konkurentiem.⁶⁴
- 107 Abi kritēriji vēlāk ieviesti arī Publisko iepirkumu direktīvā un Publisko iepirkumu likumā ar Grozījumiem Publisko iepirkumu likumā, kas stājās spēkā 01.08.2012.

⁶⁰ Senāta 07.02.2011. spriedums SKA-17/2011, *LVRTC*, 15. punkts.

⁶¹ Senāta 14.09.2016. spriedums SKA- 461/2016, *Latvijas gāze*, 10. punkts.

⁶² Jelgavas pilsētas domes oficiālā mājas lapa. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/pasvaldiba/par-pasvaldibu/struktura/>, [aplūkots 21.05.2021.].

⁶³ EST 18.11.1999. spriedums lietā C-107/98, *Teckal*, 50. punkts.

⁶⁴ EST 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03, *Stadt Halle and RPL Lochau*, 49.-51. punkti.

- 108 KP ir iepazinusies ar JKP dalībnieku reģistru, kurā redzams, ka kopējais sabiedrības pamatkapitāls ir 16 667 kapitāla daļas, no kurām 8 500 pieder JPP (51 %) un 8 167 (49 %) pieder KULK. Tas nozīmē, ka JKP ir piesaistīts privātais kapitāls.
- 109 Tāpat šobrīd spēkā esošās Publisko iepirkumu direktīvas 12. panta pirmās daļas c) punkts, kā arī Publisko iepirkumu likuma 4. panta pirmās daļas 3. punkts tieši paredz, ka *in-house* izņēmums veidojas tikai, ja kontrolētajai juridiskajai personai nav tiešas privāta kapitāla līdzdalības. Tādējādi, lai gan JKP visa darbība sastāv no pakalpojumu sniegšanas JPP, 49 % kapitāldaļu, kas pieder privātam kapitāldaļu turētājam, izslēdz pilnīgu JPP kontroli pār uzņēmumu un *in-house* principa piemērošanu atbilstoši otrajam kritērijam.
- 110 Lietas ietvaros KP lūdza sniegt IUB viedokli par Pakalpojuma līguma atbilstību *in-house* izņēmumam. IUB 23.09.2020. vēstulē Nr. 1-3.2/2008, atsaucoties uz *Lochau* lietu, skaidroja, ka JPP neīsteno pilnīgu kontroli pār JKP, jo Pakalpojuma noslēgšanas brīdī JPP piederēja 51 % no JKP kapitāldaļām, bet par pilnīgā kontrolē esošu uzņēmumu var uzskatīt tādu, kurā nav privāta kapitāla iesaistes, līdz ar to konkrētajā gadījumā nebija piemērojams *in-house* izņēmums. Tāpat IUB vēstulē norādīts, ka EST noteiktie kritēriji un nacionālais publisko iepirkumu regulējums tulkojams, ņemot vērā Publisko iepirkumu direktīvas preambulas 32. apsvērumā norādīto, ka *in-house* izņēmumu nevajadzētu attiecināt uz situācijām, kad privātam ekonomikas dalībniekam ir tieša līdzdalība kontrolētās juridiskās personas kapitālā, jo šādos apstākļos publiskā līguma piešķiršana bez konkursa procedūras šim privātajam ekonomikas dalībniekam, kuram ir līdzdalība kontrolētās juridiskās personas kapitālā, dotu nepamatotas priekšrocības attiecībā pret viņa konkurentiem.
- 111 Vienlaikus KP ieskatā arī neizpildās pirmais kritērijs, jo iegūtā informācija liecina, ka JPP neīsteno vienpersonisku izšķirošu ietekmi JKP, lai gan JPP pieder 51 % kapitāldaļu.
- 112 To apliecina arī JKP apmeklējuma laikā sniegtā informācija (*) un KP rīcībā esošais 29.06.2018. Līzinga līgums Nr. 215870, kas noslēgts starp SIA “Swedbank Līzings” kā līzinga kompāniju un JKP kā pircēju.
- 113 Izvērtējot JKP dalībnieku sapulces protokolus laika periodā no 2009. gada līdz 2020. gadam (periods, par kuru protokoli bija pieejami), konstatēts, ka dalībnieku sapulcēs piedalās JKP dalībnieku likumiskie pārstāvji no JPP un no KULK, kā arī JKP valdes loceklis [pers. A]. Visos KP rīcībā esošos dalībnieku sapulču protokolos⁶⁵ sapulces vada un izklāsta informāciju JKP valdes loceklis [pers. A]. Jautājumu klāsts, kas tiek apspriests dalībnieku sapulcēs, būtībā skar svarīgus jautājumus, tai skaitā jautājumus par finanšu līdzekļu piesaisti un izlietojumu.⁶⁶

⁶⁵ JKP dalībnieku sapulces 08.04.2009. protokols Nr.13; JKP dalībnieku sapulces 19.04.2010. protokols Nr.14; JKP dalībnieku sapulces 22.12.2010. protokols Nr. 15; JKP dalībnieku ārkārtas sapulces 02.04.2011. protokols Nr. 15/Ā; JKP dalībnieku ārkārtas sapulces 23.11.2011. protokols Nr. 16/Ā; JKP dalībnieku sapulces 11.04.2012. protokols Nr. 18; JKP dalībnieku sapulces 04.04.2013. protokols Nr. 19; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 19.03.2014. protokols Nr. 20; JKP ārkārtas dalībnieku sapulces 24.02.2015. protokols Nr. 21/Ā; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 24.03.2015. protokols Nr. 22; JKP ārkārtas dalībnieku sapulces 22.04.2015. protokols Nr. 23/Ā; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 05.04.2016. protokols Nr. 24; JKP ārkārtas dalībnieku sapulces 14.07.2016. protokols Nr. 25Ā; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 27.03.2017. protokols Nr. 29; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 28.03.2017. protokols Nr. 26; JKP ārkārtas dalībnieku sapulces 11.04.2017. protokols Nr. 27Ā; JKP ārkārtas dalībnieku sapulces 31.10.2017. protokols Nr. 28Ā; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 24.04.2020. protokols Nr. 30; JKP kārtējās dalībnieku sapulces 08.04.2020. protokols Nr. 31; JKP ārkārtas dalībnieku sapulces 13.07.2020. protokols Nr. 32Ā.

⁶⁶ T.sk., JKP dalība Kohēzijas fonda darbības programmā, gada pārskata apstiprināšana (t.sk., zaudējumu segšana, revidenta izvēle), valdes locekļa atalgojuma izmaiņas, “Brakšķi” bioloģiski noārdāmo atkritumu iekārtas izbūve, JKP attīstības pamatnostādnes (par ES lēmumu poligonos aplabāt tikai 10% no iepriekšējā gadā radīto atkritumu daudzuma), JKP nepieciešamo kredītresursu un tehnisko resursu nodrošinājums, JKP gada peļņas sadale un izvietojums, JKP statūtu grozījumi sakarā ar eiro ieviešanu, aizņēmuma ņemšana nešķirotu atkritumu šķirošanas stacijas izveidei (atbalstīta aizņēmuma iegūšanai no Valsts kases, JKP gatavo JPP iesniegumu par galvojuma sniegšanu).JPP ieguldījuma nekustamā īpašuma aizstāšana ar līdzvērtīgu naudas ieguldījumu.

- 114 Sapulču protokolus paraksta JKP dalībnieki. Pēc dalībnieku sapulču protokolu izvērtēšanas KP ieskatā priekšlikumus sniedz [pers. A], tos pirms sapulcēm noformulējot patstāvīgi. Līdz ar to pārējie JKP dalībnieki tikai ar tiem iepazīstas, akceptējot vai iebilstot. Vienlaicīgi konstatējams, ka visi KP rīcībā esošie dalībnieku sapulču protokolu lēmumi tika atbalstīti ar 100 % balsojumu no abu JKP dalībnieku puses. 24.09.2020. apmeklējuma laikā pie JKP tika sniegts paskaidrojums, ka dalībnieku sapulcēs lejamie jautājumi ir cieši saistīti ar normatīvo regulējumu, līdz ar to arī balsojumi tiek veikti vienbalsīgi.
- 115 Fakts, ka atbilstoši pieejamiem protokoliem visi lēmumi, kas izskatīti JKP dalībnieku sapulcēs, pieņemti ar pilnīgu vienprātību, norāda uz kontroles īstenošanu kopīgi. Vienbalsīga lēmumu pieņemšana norāda uz kopīgām interesēm, kas liecina par kopīgu kontroli. Ja mazākuma akcionārs dod pienesumu, kas svarīgs uzņēmuma darbībai, piemēram, tehnoloģijas vai zinātība, tad vairākuma akcionārs ir ieinteresēts sadarboties un piekrist mazākuma akcionāram, lai pieņemtu stratēģiski svarīgus lēmumus.
- 116 Arī EK, vērtējot apvienošanas gadījumā, ja mazākuma akcionāram ir noteikts pienesums kopuzņēmumam, piemēram, zinātība par nozari, resursi u. tml., secina, ka visticamāk lēmumi tiks pieņemti vienojoties, jo abas sabiedrības ir atkarīgas viena no otras, kā rezultātā tiek īstenota kopīga kontrole.⁶⁷
- 117 Par šādu atkarību vienam no otra liecina arī fakts, ka KULK vismaz no 2011. gada līdz 2017. gada pārskatos ir norādīts kā viens no JKP galvenajiem piegādātājiem. Apmeklējuma laikā JKP sniedza informāciju, ka sadarbība ar tās dalībnieku KULK pastāv kopš JKP dibināšanās, attiecīgi kopš 2004. gada. Izvērtējot savstarpējo darījumu apjomu (EUR, bez PVN) starp JKP un KULK laika periodā no 2016. gada līdz 2019. gadam, konstatējams, ka 2016. gadā tie bija 978 551 EUR, 2017. gadā – 967 526 EUR, 2018. gadā – 1,03 milj. EUR un 2019. gadā – 1,14 milj. EUR. Ievērojot JKP neto apgrozījumu (2016. gadā attiecīgi 2,58 milj. EUR, 2017. gadā – 2,82 milj. EUR, 2018. gadā – 3,5 milj. EUR, 2019. gadā – 3,7 milj. EUR) secināms, ka pēdējos četros gados JKP un saistītās personas KULK savstarpējie darījumi veidoja virs 30 % no JKP kopējā gada neto apgrozījuma.
- 118 Tāpat no Valsts Kontroles 20.01.2015 Revīzijas ziņojuma redzams, ka JKP un KULK 01.03.2006. noslēdza līgumu Nr. 429. “Līgums par specializēto atkritumu savākšanas mašīnu nomu”. Līgums tika noslēgts, neveicot iepirkumu, tādējādi pārkāpjot normatīvā akta prasības (likumu “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”) un nepārlicinoties, vai tirgū nav pieejams saimnieciski izdevīgāks piedāvājums.⁶⁸ Lai gan specializēto atkritumu savākšanas mašīnu iegāde JKP īpašumā būtu bijusi būtiski izdevīgāka nekā to noma no KULK⁶⁹, KP secina, ka JKP nav bijusi ieinteresēta iegādāties savas atkritumu savākšanas mašīnas un turpinājusi sadarboties ar KULK. Šāds JKP lēmums norāda uz ciešo JKP un KULK saistību un kopīgo izšķirošo ietekmi, ko pār JKP īsteno JPP un KULK, kopīgi pieņemot lēmumus, kas ir izdevīgi KULK saimnieciskajai darbībai.
- 119 Gadījumos, kad vairākuma akcionārs ir atkarīgs no mazākuma akcionāra, konstatējama *de facto* kopīga kontrole pār uzņēmumu, jo gadījumā, ja JPP izvēlētos balsot pret KULK, tas ievērojami apgrūtinātu JKP darbību.

⁶⁷ EK 20.09.1995. lēmums lietā IV/M.553, *RTL/Veronica/Endemol*, 11. rindkopa.

Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m553_en.pdf

EK 30.08.2011. lēmums lietā COMP/M.4085, *ARCELOR/OYAK/ERDEMIR*, 10.-11. rindkopas.

Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m4085_20060213_20310_en.pdf

⁶⁸ Valsts Kontroles 20.01.2015. Revīzijas ziņojums, 75. rindkopa.

Pieejams: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiz8O3B1O7uAhVUNuwKHfJICB4QFjAAegQIARAC&url=https%3A%2F%2Fwww.lrv.gov.lv%2Fiv%2Fgetrevisionfile%2F%2Fuploads%2Freviziju-zinojumi%2F2014%2F2.4.1-14_2014%2F2.4.1-14-2_2014%2Fzinojums-jelgava-final.pdf&usg=AOvVaw3W2PtObHIGTnpOpX0gttBJ

⁶⁹ Turpat, 84. rindkopa.

- 120 Tāpat uz kopīgas kontroles īstenošanu norāda periods, kurā dalībnieku sapulču lēmumi pieņemti vienbalsīgi. EK, vērtējot kopuzņēmuma izveidi, secina, ka piecus gadus vienbalsīgi pieņemti lēmumi ir viena no pazīmēm, ka tiek īstenota kopīga kontrole pār uzņēmumu. No KP pieejamās informācijas izriet, ka JKP pēdējos 12 gados dalībnieku sapulcēs pieņemtie lēmumi pieņemti abiem akcionāriem balsojot vienādi.⁷⁰
- 121 Tādējādi, lai gan JPP ir vairākuma akciju turētājs JKP, no sapulču protokoliem izriet, ka *de facto* tiek īstenota kopīga kontrole. Līdz ar to konkrētajā gadījumā JPP neīsteno pilnīgu kontroli pār JKP *in-house* izņēmuma piemērošanai un Pakalpojuma līguma noslēgšanai ar JKP.

9. Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēja izvēles process Jelgavas pašvaldībā

- 122 JPP ir likumā “Par pašvaldībām” noteikta autonoma funkcija organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā. Pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus, ir pienākums organizēt visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu. Ievērojot minēto, JPP ir pienākums organizēt atkritumu apsaimniekošanas procesu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā, tostarp nosakot kārtību, kādā notiks atkritumu savākšana un pārvadāšana. KP konstatēja, ka JPP nepareizi interpretē normatīvo regulējumu, lai pamatotu Pakalpojuma līguma noslēgšanu ar JKP atbilstoši *in-house* izņēmumam un tādējādi noslēgtu tirgu konkurencei. Jānorāda, ka Publisko iepirkumu likuma 2. panta 2. punkts nosaka, ka viens no šī likuma mērķiem ir nodrošināt piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret piegādātājiem. JPP, prettiesiski noslēdzot Pakalpojuma līgumu ar JKP, ir kavējusi atkritumu pakalpojumu sniedzēju iespēju konkurēt par pakalpojumu sniegšanu konkrētajā tirgū.
- 123 JPP, nepiemērojot iepirkuma procedūru, pamatojoties uz “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” (turpmāk – Likums) 4. panta pirmās daļas 6. punktā norādīto izņēmumu, 2004. gadā bez konkursa atlases principa, vienpersoniski izvēlējās JKP par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēju. JKP, noslēdzot Pakalpojuma līgumu ar JPP 2004. gadā, veic sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Jelgavas pilsētas administratīvā teritorijā un līdz Paziņojuma sagatavošanas dienai ir vienīgais atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma nodrošinātājs konkrētajā tirgū. JPP un JKP ir viens tirgus dalībnieks, kura rīcības rezultātā konkrētajā tirgū tika kavēta konkurence, ņemot vērā atkritumu pakalpojumu organizēšanu un pakalpojuma sniegšanu. JPP rīcība, veicot ekonomisko darbību konkrētajā tirgū un JKP pasargājot no konkurences, novedusi pie konkrētā tirgus noslēgšanas konkurentiem, kā rezultātā patērētājiem un citiem atkritumu pakalpojuma saņēmējiem tikusi liegta iespēja brīvā konkurences procesā iegūt konkurētspējīgāko piedāvājumu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumam. Līdz ar to par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, liedzot atkritumu pakalpojumu sniedzējiem konkurences procesā piekļuvi konkrētajam tirgum kopš 2004. gada, atbildīga ir JPP.
- 124 KP rīcībā nav informācijas par objektīviem iemesliem, kas skaidrotu, kāpēc JPP ar Pakalpojuma līguma noslēgšanu paredzēja noslēgt konkrēto tirgu konkurencei uz 25 gadiem. KP rīcībā nav arī attaisnojoši argumenti JPP rīcībai, neņemot vērā Spriedumu un neorganizējot sadzīves atkritumu pakalpojuma sniegšanu Jelgavas pilsētās pašvaldībā atbilstoši konkurences noteikumiem, vismaz sākot ar 01.07.2013., kad spēkā stājās Spriedums. Nepārlicina arī lietā konstatētie divi galvenie JPP argumenti.
- 125 1. JPP ieskatā pašvaldībai ir pienākums pildīt saistības, ko tā uzņēmusies, 01.11.2004. ar JKP

⁷⁰ To apliecina JKP kārtējie un ārkārtas dalībnieku sapulču protokoli, kas uzskaitīti Paziņojuma 65. zemsvītras atsaucē.

noslēdzot Pakalpojuma līgumu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kādas bija spēkā tā noslēgšanas dienā, t.i. piemērojot likuma “Par iepirkumiem valsts un pašvaldību vajadzībām” (redakcijā uz 01.11.2004.) 4. panta pirmās daļas 6. punktā noteikto izņēmumu. JKP ieskatā minētā likuma 4. panta pirmās daļas 6. punktā minētais termiņš “atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē” Pakalpojuma līguma noslēgšanas laikā precīzāk nebija izskaidrots ne pašā likumā, ne kādā citā normatīvā aktā. Šī termiņa precīzs skaidrojums normatīvajos aktos tika iekļauts tikai 01.01.2013. ar grozījumiem Publisko iepirkumu likumā. Tā kā šai normai nav atpakaļejoša spēka, tā nevar kalpot par likumīgu pamatojumu Pakalpojuma līguma izbeigšanai. Tai pat laikā JPP nenoraida EST piedāvāto interpretāciju.

- 126 KP konstatē, ka Pakalpojuma līguma slēgšanas brīdī spēkā bija Padomes Direktīva 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai, kā arī Direktīva 93/36/EK, ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras⁷¹. Šīs direktīvas neparedz *in-house* izņēmumu. *In-house* izņēmums līdz Publisko iepirkumu direktīvas pieņemšanai izrietēja tikai no EST judikatūras. Izstrādājot jauno direktīvu, EST prakse tika iekļauta regulējumā. EST judikatūra regulēja *in-house* piemērošanas kritērijus jau kopš 1999. gada, kad tika pieņemts lēmums lietā *Teckal*. Tāpat *in-house* regulējums ieviests nacionālajā regulējumā jau 01.01.2002., stājoties spēkā likumam “Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām”, ar kuru tika ieviests ES publisko iepirkumu regulējums Latvijas nacionālajā regulējumā. Līdz ar to jau 2004. gadā likuma “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām” 4. panta pirmās daļas 6. punkts nepieļāva privāta kapitāla iesaisti *in-house* principa piemērošanai.
- 127 2. JKP dalībnieku sapulcē 2011. gadā tika nolemts piedalīties Ministru Kabineta 15.12.2009. noteikumu Nr.1487 noteiktajā programmā, piesaistot ES Kohēzijas fonda līdzekļus. Programmas ietvaros tika izveidota atkritumu šķirošanas stacija “Brakšķi”, ko īstenoja JKP kā atkritumu apsaimniekotājs Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā. Līdztekus ES līdzfinansējumam bija nepieciešams piesaistīt kredītu no komercbankas, kur galvotājs bija JPP kā JKP dalībnieks. Gadījumā, ja līgums tiktu izbeigts pirms termiņa (pieci gadi pēc projekta realizācijas) vai projekta realizācija tiktu pārtraukta, JKP būtu jāatmaksā Kohēzijas fonda līdzmaksājums, kas savukārt varētu novest pie JKP maksātnespējas.
- 128 KP konstatē, ka ne AAL, ne arī Spriedums neparedz šāda veida izņēmumus vai rīcības attaisnojumu, kā norādījusi ir JPP savā otrajā argumentā. KP nonāk pie šāda secinājuma, jo Lietas konstatētajos apstākļos sadzīves atkritumu pakalpojuma sniegšana atbilstoši *in-house* izņēmumam nav pamatota.
- 129 KP ieskatā abi iepriekš minētie argumenti būtībā pastiprina JPP un JKP nostāju noslēgt atkritumu apsaimniekošanas tirgu pēc iespējas ilgāku laika periodu, tādējādi nepamatoti kavējot konkrētā tirgus attīstību, liedzot atkritumu pakalpojuma saņēmējiem cenas un kvalitātes ziņā konkurētspējīgu pakalpojumu un konkurentiem iespēju konkurēt brīvā tirgus apstākļos.

10. Secinājumi

- 130 Konkrētajā situācijā pašvaldībai ir rīcības brīvība izvēlēties veidu, kā nodrošināt atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā, izvēloties pakalpojumu sniedzēju iepirkuma procedūrā, privātās publiskās partnerības procesā vai *in-house* procedūrā. JPP izvēlējās nodrošināt atkritumu apsaimniekošanu, piemērojot *in-house* procedūru, lai gan faktiskos apstākļos nepastāvēja visi normatīvajā regulējumā noteiktie kritēriji, kas pieļautu *in-house* izņēmuma piemērošanu un attiecīgi pieļautu *in-house* izņēmuma kārtā pašvaldībai paturēt pakalpojuma sniegšanu savā pilnīgā kontrolē (darbojoties tirgū kā caur savu pilnībā kontrolētu

⁷¹ PADOMES DIREKTĪVA 93/36/EEK 14.06.1993. Ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras.

pašvaldības struktūrvienību). Attiecīgi JPP, prettiesiski piemērojot *in-house* procedūru, ar Pakalpojuma līgumu konkurences tiesību ietvarā prettiesiski noslēdza konkrēto tirgu brīvai konkurencei.

- 131 Tāpat secināms, ka uz Pakalpojuma līgumu attiecas AAL pārejas noteikumu 12. punkts, kas paredz, ka atkritumu apsaimniekošanas līgumi, kas noslēgti, nepiemērojot vai neatbilstoši piemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumi, izbeidzami līdz 01.07.2013. Likumdevējs tiesiskās stabilitātes nolūkā ir noteicis pārejas periodu, kurā tiek pieļauta pretēji normatīvajam regulējumam noslēgtu līgumu darbība, dodot laiku izbeigt prettiesiski noslēgtos atkritumu apsaimniekošanas līgumus un organizēt atkritumu apsaimniekošanu atbilstoši normatīvajam regulējumam.
- 132 Vienlaicīgi secināms, ka, lai gan JPP, sadarbībā ar JKP ir noslēgusi sadzīves atkritumu savākšanas un pārveidāšanas tirgu vairāk nekā 15 gadu garumā, kas veicinājis negatīvas sekas konkurencei, atbilstoši Spriedumam un AAL pārejas noteikumu 12. punktam, kā arī faktam, ka JPP arī pēc 01.07.2013. nepamatoti izmantoja *in-house* izņēmumu, JPP turpināja noslēgt konkrēto tirgu konkurencei vairāk kā 7 gadus. Fakts, ka JPP par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēju Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā ir izvēlējusies tieši JKP, kura dalībnieks ir JPP, apliecina, ka JPP ir nodevusi ekskluzīvas tiesības konkrētajā tirgū vienam tirgus dalībniekam, tādējādi izslēdzot citus potenciālos sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzējus, nedodot iespēju citiem tirgus dalībniekiem piedāvāt savus pakalpojumus.
- 133 Vērtējot dabisku tirgus attīstību, pakalpojumu saņēmēji patstāvīgi izdara izvēli par piemērotāko cenas un pakalpojumu sniegšanas noteikumu ziņā izdevīgāko piedāvājumu. Tikmēr JPP rīcības rezultātā, ilgstoši noslēdzot sadzīves atkritumu savākšanas un pārveidāšanas tirgu, pakalpojuma saņēmējiem bijis liegts saņemt izvēles ziņā, iespējams, kvalitatīvāku un efektīvāku pakalpojumu. Kā atzīts tiesu praksē, ja tirgus dalībniekam ir pieejami ietekmes līdzekļi publisko tiesību jomā, ar kuriem šis tirgus dalībnieks var ietekmēt konkurenci tirgū, tad šo ietekmes līdzekļu izmantošana vērtējama kā tirgus varas izpausme⁷².
- 134 Tādējādi JPP rīcības rezultātā JKP tika dota iespēja sniegt atkritumu savākšanas un pārveidāšanas pakalpojumu ārpus konkurences procesa, turklāt veikt un plānot savu ekonomisko darbību bez konkurences spiediena. Vienlaikus privāto tiesību juridiskā persona KULK, kura kopā ar JPP īsteno kopīgu kontroli pār JKP, ir nelikumīgi ieguvusi priekšroku atkritumu savākšanas un pārveidāšanas tirgū. KULK, iegūstot tiesības caur JKP sniegt atkritumu savākšanas un pārveidāšanas pakalpojumu ārpus konkursa kārtības, ieguvusi priekšroku tirgū attiecībā uz tās konkurentiem. Kā minēts iepriekš analizētajā *Lochau* spriedumā, EST tiesa secināja, ka iepirkuma līguma piešķiršana uzņēmumam, kurā ir gan privāts, gan publisks kapitāls, neizsludina iepirkuma procedūru, apdraud Direktīvas 92/50/EEK mērķi nodrošināt brīvu un netraucētu konkurenci, kā arī vienlīdzīgas attieksmes principu pret visām ieinteresētajām pusēm, dodot priekšroku privātajam uzņēmumam (šajā gadījumā KULK) attiecībā uz tā konkurentiem.⁷³
- 135 Vienlaikus KP ņem vērā, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana šajā lietā izpaudusies kā JPP rīcība, izvēloties pakalpojuma sniedzēju veidā, kas neatbilst normatīvajam regulējumam. Lai gan nepamatoti piešķirto ekskluzīvo tiesību rezultātā tieši JPP ilgstošā darbība sadzīves atkritumu savākšanas un pārveidāšanas tirgū Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā radīja negatīvas sekas konkurencei, KP secina, ka JPP rīcības brīvības līmenis attiecībā uz ekskluzīvo tiesību iegūšanu bija ierobežots. Tieši JPP piemīt tiesības izvēlēties veidu, kādā nodrošināt sadzīves atkritumu savākšanu un pārveidāšanu savā administratīvajā teritorijā. Arī JKP dibināta, pamatojoties uz JPP 22.07.2004. lēmumu iesaistīties JKP darbībā

⁷² Senāta 26.09.2013. rīcības sēdes lēmums SKA-408/2013 *Rīgas brīvostas pārvalde*, 6. rindkopa

⁷³ EST 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle and RPL Lochau*, 50.-51. rindkopa

un dibinot kapitālsabiedrību kopā ar KULK. Savukārt JKP bez pašvaldības iniciatīvas un lēmuma slēgt Pakalpojuma līgumu nebūtu iespējas iegūt dominējošo stāvokli sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldīšanas tirgū, noslēdzot tirgu konkurencei. Turklāt ļaunprātība konstatējama JPP rīcībā, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju neatbilstoši normatīvajam regulējumam, nevis ievērojot konkurences procedūru un rīkojot iepirkumu. Ņemot vērā minēto, JKP rīcībā nav saskatāma dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, ņemot vērā tās iespējas ietekmēt veidu, kādā JPP izvēlējas pakalpojuma nodošanu JKP.

VIII LIETAS DALĪBNIEKU VIEDOKĻI

- 136 Pēc Paziņojuma nosūtīšanas KP saņēma JPP un JKP viedokļus Lietā. KP izvērtēja viedokļos minētos argumentus un šīs nodaļas ietvaros sniedz savu vērtējumu tiem. Papildus KP norāda, ka KP nav pienākuma ietvert un atspēkot visus Lietas dalībnieku sniegtos viedokļus un argumentus pilnā apjomā. Lēmumā ir norādīti tikai tie argumenti, kuriem ir nozīme Lietā – kuri ir būtiski un kuri spēj ietekmēt attiecīgo tiesisko situāciju⁷⁴. Līdz ar to KP nesniedz savu vērtējumu par visiem viedokļos ietvertajiem argumentiem.
- 137 **JPP norāda, ka jāņem vērā LESD 106. panta regulējums. Savukārt tas, kādā veidā JPP izvēlējusies organizēt pakalpojumu pašvaldībā, arī ir publiskas personas lēmums, neatvērt tirgu konkurencei⁷⁵.**
- 138 KP ieskatā JPP arguments nav pamatots. KP norāda, ka atbilstoši LESD 106. panta pirmajai daļai normā paredzēto tiesību izmantošanā *“dalībvalstis nedz ievieš, nedz uztur spēkā tādas pasākumus, kas ir pretrunā Līgumiem, jo īpaši noteikumiem, kas ietverti [LESD] 18. pantā un 101. līdz 109. pantā”*. Attiecīgi LESD 106. panta piemērošana nevar attaisnot LESD 102. pantā minēto pārkāpumu.
- 139 Tāpat arī KP skaidro, ka JPP rīcība tiek vērtēta, JPP darbojoties kā tirgus dalībniekam, nevis kā publiskai personai. Līdz ar to konkrētajā Lietā KP saskata uz tirgus dalībniekiem attiecināmo dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma piemērošanu, ko paredz KL 13. pants, kas savā būtībā ietver LESD 102. pantam analogiskas prasības.
- 140 **JPP norāda, ka pašvaldības tiesības dibināt kapitālsabiedrību izriet no tās likumā “Par pašvaldībām” nostiprinātajām tiesībām, veicot tās autonomās funkcijas un īstenojot valsts varas prerogatīvas. Savukārt lēmums par sadzīves atkritumu savākšanas, pārvaldīšanas, pārkraušanas, šķirošanas un uzglabāšanas pakalpojuma tiesību piešķiršanu ietilpst publisko tiesību jomā. Tādējādi pašvaldība, darbojoties publisko tiesību jomā, nevar tikt atzīta par tirgus dalībnieku⁷⁶. Lietas dalībnieki arī norādījuši, ka publisko tiesību jomā JPP īstenoto darbību tiesiskuma kontrole nav pakļauta KL, bet novērtējama pēc speciālajiem likumiem un bija citu iestāžu kompetencē⁷⁷.**
- 141 KP neapšaubā, ka pašvaldības darbība, lemjot par pakalpojuma sniegšanu, izriet no tās pienākuma organizēt atkritumu apsaimniekošanu savā teritorijā atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. pantam un uzskatāma par rīcību publisko tiesību jomā. Vienlaikus Paziņojuma 17.–22. rindkopās (Lēmuma 17.–22. rindkopās) skaidrots, ka pašvaldība veic saimniecisko darbību, izvēloties, kā nodrošināt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu savā teritorijā, un pati iesaistoties šī pakalpojuma sniegšanā.
- 142 Pastāv vairāki veidi, kā pašvaldība var izvēlēties organizēt atkritumu apsaimniekošanu. Pašvaldība var to darīt pati saviem resursiem, uzdot pašvaldības komersantam vai noligt

⁷⁴ Senāta 14.05.2009. spriedums lietā Nr. SKA-59/2009, E. L., 10. punkts.

⁷⁵ JPP viedokļa 39.-45. rindkopa

⁷⁶ JPP viedokļa 16.-19. 23. rindkopa

⁷⁷ JKP viedokļa 36.-49. rindkopa

privātpersonu nodibinātus komersantus. Pēdējā gadījumā pašvaldība to var darīt iepirkuma procedūras vai publiskās un privātās partnerības procedūras veidā.⁷⁸

- 143 Attiecībā uz atsauci uz *Lobbel* lietu, KP nekonstatēja, ka pašvaldība būtu rīkojusies kā privāto tiesību subjekts, t.i., tirgus dalībnieks.⁷⁹ SIA “Lobbel” gadījumā nav vērtēta pašvaldības rīcība otrajā pakāpē, tikai pirmajā pakāpē, īstenojot savu autonomo funkciju un darbojoties publisko tiesību jomā, attiecīgi, atsauce uz šo lietu nav relevanta.
- 144 Atsauce uz lietu “Par SIA “L&T” iesniegumu”, ka “*pašvaldība, kaut arī tai pieder kapitāla daļas, nevar automātiski tikt vērtēta kā viens tirgus dalībnieks ar kapitālsabiedrību*”, nav pamatota, jo KP ir konstatējusi, ka “*ZAAO darbībās nav saskatāmas Konkurences likuma 13. panta pārkāpuma sastāva pazīmes, izskatot konkrēto Iesniegumu, tādejādi nav lietderīgi vērtēt, vai pašvaldības un ZAAO ir viens tirgus dalībnieks.*”⁸⁰ Lai konstatētu, ka divas juridiski nošķirtas vienības veido vienu tirgus dalībnieku, jākonstatē KL 1. panta 9. punktā noteiktais: “*Ja tirgus dalībniekam vai vairākiem tirgus dalībniekiem kopā ir izšķiroša ietekme pār vienu tirgus dalībnieku vai vairākiem citiem tirgus dalībniekiem, tad visus tirgus dalībniekus var uzskatīt par vienu tirgus dalībnieku.*” KP lēmumā ir konstatējusi kopīgu SIA “KULK” un JPP izšķirošu ietekmi pār JKP, tāpēc secināms, ka JPP un JKP uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku.
- 145 No KP lēmuma *Vides investīcijas, ZMK investīcijas* apvienošanās lietā neizriet, ka KP atzītu pašvaldības lēmumu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas komersanta izvēli par izrietošu no pašvaldības autonomās funkcijas.⁸¹ KP ir vienīgā kompetentā iestāde valsts pārvaldes iestāžu sistēmā, kurai piekrīt tirgus uzraudzība, nodrošinot brīvas konkurences principu ievērošanu, jebkurā tautsaimniecības nozarē⁸². Savukārt apstākļi, ka uz JPP attiecas arī likums “Par iepirkumu valsts un pašvaldību vajadzībām”, neatceļ KL piemērošanu un neierobežo KP iespējas vērsties pret tirgus dalībnieka konkurences tiesībām neatbilstošu rīcību.
- 146 Kā jau skaidrots Paziņojuma 86.–87. rindkopā (Lēmuma 100.–101. rindkopas) no EST judikatūras izriet, ka konkurences noteikumu piemērošana ir ierobežota tikai gadījumos, kad normatīvais regulējums tieši izslēdz tirgus dalībnieka jebkādu rīcības brīvību.⁸³ Konkurences noteikumi attiecas arī uz regulējuma neskaidras interpretācijas ļaunprātīgu izmantošanu.⁸⁴ JPP pārkāpa normatīvajos aktos noteikto kārtību, kādā pašvaldība var izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, tādā veidā noslēdzot konkrēto tirgu konkurencei.
- 147 Tāpat Paziņojumā ir skaidrots, kāpēc pašvaldība konkrētajā situācijā darbojas kā tirgus dalībnieks un veic saimniecisko darbību, nevis darbojas publisko tiesību jomā. Fakts, ka Pakalpojuma līguma slēgšanas tiesiskuma pārbaude ir IUB kompetencē, neizslēdz KP kompetenci vērtēt pašvaldības kā tirgus dalībnieka rīcības atbilstību konkurences tiesībām.
- 148 **JPP norāda, ka tirgus dalībnieks ir ikviens subjekts, kas veic saimniecisko darbību – darbības, kas saistītas ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu tirgū. Vienlaikus JPP, dibinot JKP, neuzsāka pakalpojumu sniegšanu. Turklāt tikai tādā gadījumā, ja ir vienpersoniska izšķiroša ietekme un šo kontroli subjekts īsteno tieši vai netieši, ietekmējot sabiedrības pārvaldību, tad uzskatāms, ka subjekts piedalās kontrolētā uzņēmuma veiktajā saimnieciskajā darbībā un tādejādi atzīstams par tirgus dalībnieku. Taču KP ir**

⁷⁸ Senāta 23.01.2015. spriedums SKA-17/2015 *Lobbel*, 14. punkts

⁷⁹ KP 08.09.2004. lēmums Nr. 58 *Lobbel*.

Pieejams: https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/9PyOwClPh7.pdf

⁸⁰ KP 13.05.2011. lēmums Nr. 26 *Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija* 6. nodaļa.

Pieejams: https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/IEqHOvZ4MD.pdf

⁸¹ KP 02.04.2015. lēmums Nr. 14 *Vides investīcijas, ZMK investīcijas*, 95. rindkopa.

Pieejams: https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/L8HnwpL9bD.pdf

⁸² Senāta 14.09.2016. lēmums Nr. SKA-461/2016 *Latvijas gāze*, 7. punkts

⁸³ EST 11.11.1997. spriedums lietā C-359/95P *Ladbroke Racing*, 34. rindkopa.

⁸⁴ EK 15.06.2005. lēmums COMP/37.507 *AstraZeneca*, 847. rindkopa.

konstatējusi, ka JPP un SIA “KULK” ir *de facto* kopīga izšķiroša ietekme. Ņemot vērā, ka JPP nav vienpersoniska izšķiroša ietekme, tad JPP arī nav uzskatāma par tirgus dalībnieku atbilstoši KP argumentācijai⁸⁵.

- 149 KP paskaidro, ka fakts, ka pašvaldībai likuma “Par pašvaldībām” 14. panta pirmajā daļā ir noteiktas tiesības dibināt kapitālsabiedrības, nenozīmē, ka pašvaldības, veicot šo darbību, automātiski rīkojas publisko tiesību jomā. KP ir konstatējusi kopīgu izšķirošu ietekmi – tāvad, JPP kopā ar SIA “KULK” kontrolē JKP un veic saimniecisko darbību. *In-house* princips arī paredz, ka pašvaldība nodrošina pakalpojuma sniegšanu saviem spēkiem – tāvad iesaistoties saimnieciskajā darbībā. Saimniecisko darbību raksturo preču un pakalpojumu piedāvāšana tirgū, ekonomiska un finansiāla riska uzņemšanās un fakts, vai konkrēto pakalpojumu var nodrošināt privāts uzņēmums peļņas gūšanas nolūkā. KP ir konstatējusi visus minētos kritērijus.
- 150 Pasūtītāja preces vai pakalpojuma pirkšanas darbība vērtējama kopsakarā ar to, vai preces vai pakalpojums secīgi tiek izmantots saimnieciskajā darbībā.⁸⁶ Slēdzot līgumu par ārpakalpojumu, publiskā persona iesaistās komercdarījumos par pakalpojumu sniegšanu.⁸⁷ Sadzīves atkritumu apsaimniekošana ir saimnieciska darbība un pašvaldības saņemtā atļauja (līgums) veikt saimniecisko attiecīgo darbību nav nošķirama no pašas saimnieciskās darbības, pretējā gadījumā šāda atļauja (līgums) zaudē jēgu, jo tās iegūšanas interese no izpildītāja puses ir saimnieciskā darbība. Apsaimniekošanas līgums rada privātpersonai tiesības veikt konkrētu darbību, bet tikai realizējot šīs tiesības, persona var iegūt (vai neiegūt) tirgus dalībnieka pozīciju, kuru, iespējams, var ietekmēt ekonomiski kritēriji un konkurence.⁸⁸ Attiecīgi, ja publiskā persona slēdz līgumu par saimnieciskās darbības veikšanu, tās lēmums slēgt līgumu un nodrošināt pakalpojumu nav skatāms atrauti no saimnieciskās darbības.
- 151 **Lietas dalībnieki norāda, ka KP līdz šim nav konstatējusi pārkāpumus situācijās, kad tirgū darbojas viens tirgus dalībnieks un viņam piešķirto ekskluzīvo tiesību dēļ tiek ierobežota piekļuve konkrētajam tirgum. Piemēram, Tehniskās apskates jautājumā⁸⁹, Auto numura zīmju tirgus uzraudzībā,⁹⁰ kapu bedru rakšanas tirgus uzraudzībā,⁹¹ Rīgas Ģeometrs tirgus uzraudzībā⁹². Lietā rīcība drīzāk bija vērtējama KL 14.¹ panta konkurences neitralitātes kontekstā⁹³. Lai tirgus dalībnieka rīcībā novērtētu KL 13. panta kontekstā, īpašnieku sastāvam nav nozīmes⁹⁴.**
- 152 KP norāda, ka KL 13. panta piemērošanai atšķirībā no KL 14.¹ panta piemērošanas tirgus dalībnieka sastāvam nav nozīmes. JKP dalībnieku analīze veikta, lai konstatētu JPP “pilnīgas kontroles” īstenošanu pār JKP, kas atbilstoši likuma “Par iepirkumu valsts un pašvaldību

⁸⁵ JPP viedokļa 20.-22. rindkopa

⁸⁶ EST 11.07.2006. spriedums C-205/03 *FENIN*, 26. rindkopa

⁸⁷ Skat. UK Competition Commission Appeal Tribunal (KAT) 22.05.2002. spriedumu lietā Nr. 1006/2/1/01 *Bettercare Group*, 191. un 193. rindkopa.

⁸⁸ Senāta 17.08.2005. lēmums SKA-394 *L&T Hoetika*, 9. punkts

⁸⁹ KP rosina atvērt konkurencei transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontroles tirgu, 19.07.2018. Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/jaunums/kp-rosina-atvert-konkurencei-transportlidzeklu-tehniska-stavokla-kontroles-tirgu-0>

⁹⁰ Transportlīdzekļu valsts reģistrācijas numura zīmju iepirkums (id.Nr. CSDD 2015/94). Noslēguma ziņojums. 2020.

Pieejams: https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/local/documents/30062020_tirgus%20uzraudz%C4%ABba_CSDD%20nr%20zimes.pdf

⁹¹ Kapu bedru rakšanas pakalpojuma sniegšana Latvijā. Noslēguma ziņojums. 2021.

Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/9017/download>

⁹² PUBLISKAIS ZIŅOJUMS PAR MĒRNICĪBAS NOZARES TIRGUS UZRAUDZĪBU. 2010. Pieejams: https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/oldfiles/23/tirgus_uzraudziba%2F2010_05_27_merniecibageodezija.pdf

⁹³ JKP viedokļa 23.-35. rindkopa

⁹⁴ JKP viedokļa 23., 50. rindkopa

vajadzībām” 4. panta pirmās daļas sestajam punktam nepieciešama, lai piemērotu *in-house* principu.⁹⁵ Turklāt no Paziņojumā norādītā neizriet, ka konstatēta dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana tādēļ, ka JKP ir piešķirtas ekskluzīvas tiesības sniegt pakalpojumu konkrētajā tirgū. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana izriet no fakta, ka šīs ekskluzīvās tiesības piešķirtas prettiesiski, neievērojot tiesību aktos noteikto pakalpojuma sniedzēja izvēles kārtību.

- 153 Savukārt attiecībā uz KL 14.¹ panta piemērošanu norādāms, ka saskaņā ar šī panta ceturto daļu, šo pantu piemēro, ciktāl konkrētā darbība tieši neizriet no citos likumos noteiktajām prasībām vai nav piemērojams šā likuma 13. pants. Tas nozīmē, ka gadījumos, ja konstatējams tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis, tā rīcība novērtējama KL 13. panta kontekstā. Savukārt gadījumos, kad konstatējama gan KL 13. panta, gan arī KL 14.¹ panta tiesiskā sastāva pazīmes, piemērojams KL 13. pants, neatkarīgi no tā, vai subjekts ir publiska persona, kura veic saimniecisko darbību, vai privāto tiesību persona. Šāda kārtība nodrošina vienlīdzīgu attieksmi, novērtējot tirgus dalībnieku rīcību, neatkarīgi no paša subjekta tiesiskās dabas.
- 154 Lietas dalībnieki salīdzina Paziņojumā konstatēto KL 13. panta pārkāpumu ar vairākām tirgus uzraudzībām, kuru rezultātā konstatēta publiskas personas ar konkurences tiesībām nesaskanīga rīcība, piešķirot ekskluzīvas tiesības kādam tirgus dalībniekam. Norādītajās tirgus uzraudzībās vērtēta publisko personu rīcības atbilstība Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantam, kamēr Lietā vērtēta pašvaldības kā saimnieciskās darbības veicēja rīcība.
- 155 **KP nepamatoti atsaucas uz KP lēmumu *Getliņi* lietā un kļūdaini izmanto atsauci uz EK lēmumu *AstraZeneca* lietā. Pirmkārt, *Getliņi* lietā galīgais lēmums nav pieņemts, un otrkārt atšķiras lietu faktiskie apstākļi. Proti, *Getliņi* lietā noslēgts koncesijas līgums, bet šajā lietā slēgts pakalpojuma līgums. Šo iemeslu dēļ arī nav attiecināma Vācijas prakse⁹⁶. Otrkārt, Lietā kļūdaini izmantota atsauce uz EK lēmumu *AstraZeneca* lietā, jo abu lietu apstākļi atšķiras. *AstraZeneca* lietā tika konstatēta dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, novērtējot *AstraZeneca* veiktas aktīvas darbības. Savukārt JKP tiek pārņemta atrašanās dominējošā stāvoklī jeb izņēmuma tiesību iegūšana, nevis šī stāvokļa ļaunprātīga izmantošana⁹⁷.**
- 156 KP norāda, ka fakts, ka lēmums par pagaidu neregulējumu nav galējais lēmums lietā, nemaina apstākļi, ka minētais lēmums ir stājies spēkā un to apstiprinājusi arī tiesa. Tas nemazina arī KP argumentu nozīmi un pareizību. Savukārt atsauce uz Senāta 10.07.2020. spriedumu lietā SKA-323/2020 9. punktu: “*pašvaldība nenodrošināja sev piederošos aktīvus šī pakalpojuma [kremācijas] sniegšanai, un tādēļ tā caur šo aktīvu lietošanas tiesībām nav nodevusi privātpersonai ar publiski tiesiskas funkcijas īstenošanu saistītu uzdevumu izpildi*” nav attiecināma uz konkrēto lietu. Pašvaldība izvēlas vienu no veidiem, kā izpildīt savu likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 1. punktā noteikto autonomo funkciju, nodrošināt atkritumu apsaimniekošanu. JPP ir izvēlējusies īstenot šo funkciju, pati iesaistoties saimnieciskās darbības veikšanā.
- 157 Attiecībā uz JPP argumentu, ka prakse par koncesijas līgumiem nav attiecināma uz Lietas apstākļiem, jo starp JPP un JKP noslēgts Pakalpojuma līgums, KP norāda, ka Pakalpojuma līguma un koncesijas līguma būtība neatšķiras. Pakalpojuma līguma slēgšanas brīdī bija spēkā Koncesiju likums, kura 1. panta 2. punkts paredzēja: “*koncesija ir pakalpojumu sniegšanas tiesību nodošana vai izņēmuma tiesības izmantot koncesijas resursus, kuri tiek nodoti uz noteiktu laiku, koncedentam un koncesionāram noslēdzot par to koncesijas līgumu.*” Koncesiju likumu no 01.10.2009. aizstāj Publiskās un privātās partnerības likums, kura 1. panta 7. punkts skaidro, ka: “*7) pakalpojumu koncesijas līgums — finansiālās interesēs rakstveidā noslēgts*

⁹⁵ Likums “Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”. Spēkā 01.01.2002.-01.05.2006.

⁹⁶ JPP viedokļa 25. rindkopa

⁹⁷ JKP viedokļa 5.-15. rindkopa

līgums, saskaņā ar kuru privātais partneris sniedz un pārvalda pakalpojumus, kas nav minēti šā likuma 1. pielikumā, un kā atlīdzību iegūst tiesības ekspluatēt šos pakalpojumus vai minētās tiesības kopā ar samaksu. Vienlaikus ar līgumu privātajam partnerim tiek nodoti arī šo pakalpojumu ekspluatācijas riski”. KP konstatē, ka JPP ir noslēgusi līgumu ar JKP, saskaņā ar kuru JKP sniedz un pārvalda pakalpojumus un kā atlīdzību iegūst tiesības ekspluatēt šos pakalpojumus, saņemot samaksu no klientiem par pakalpojuma nodrošināšanu. Turklāt Pakalpojuma līguma 2.4. punkts paredz, ka pašvaldība nodod JKP izgāztuvi “Brakšķi”. Nav būtisks līguma nosaukums, bet tā saturs, kas pēc būtības atbilst koncesijas līguma saturam.

- 158 KP norāda, ka, lai gan lietu apstākļi atšķiras, EK nemainīgi ir konstatējusi, ka dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcība, ļaunprātīgi izmantojot stratēģisko regulējumu, ir uzskatāma par pārkāpumu. Analogi *AstraZeneca* lietai, JKP un JPP ir ļaunprātīgi izmantojušas tiesisko regulējumu, mākslīgi panākot savu ekskluzīvo tiesību aizsardzību no konkurences spiediena. Tāpat EK atbilstoši ir konstatējusi, ka dominējošā stāvoklī esošam tirgus dalībniekam ir īpaša atbildība attiecībā uz šo stāvokli, un ka tādēļ tas nevar izmantot tiesisko regulējumu tādējādi, lai nepieļautu vai padarītu sarežģītāku konkurentu ienākšanu tirgū, ja tas nav pamatots ar uzņēmuma, kas praktizē uz sniegumu balstītu konkurenci, leģitīmo interešu aizsardzību, vai ja tam nav objektīva attaisnojuma. Būtisks ir secinājums par dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcības tiesiskumu un tiesību normu interpretāciju, nevis faktiskajiem apstākļiem.
- 159 **JPP nav nepieciešamas otra dalībnieka balsis, lai pieņemtu lēmumus, turklāt JKP statūtos arī nav paredzēta īpaša dalībnieku lēmumu pieņemšanas kārtība vai veto tiesības mazākuma dalībniekam⁹⁸ Nepamatots ir arī KP viedoklis, ka JKP lēmumu pieņemšanā ir atkarīga no SIA “KULK”, jo piegādes no KULK notika tikai tāpēc, ka KULK uzvarēja JKP rīkotajos publiskajos iepirkumos. 2006. gada līgums bija izņēmums⁹⁹.**
- 160 **Pirmkārt, 51% kapitāldaļu nodrošina JPP izšķirošu kontroli JKP, un JPP īsteno pilnīgu kontroli pār JKP, kas atbilst tās kontrolei pār pašvaldības struktūrvienībām. Turklāt JKP lielāko daļu darbību veic kopā ar pašvaldību, tās uzdevumā un kontrolē¹⁰⁰. Tas atbilst Komerclikuma 212. un 214. panta regulējumam, ka dalībnieku sapulces vada un informāciju izklāsta, kā arī sniedz priekšlikumus JKP valdes locekļis.**
- 161 KP paskaidro, ka izšķirošas ietekmes konstatēšana konkurences tiesībās izriet no tirgus dalībnieka jēdziena, nevis katrā valstī nacionālā līmenī no, piemēram, Komerclikuma. Lai gan Komerclikuma 212. panta ceturtā daļa paredz, ka dalībnieku sapulces vada valdes priekšsēdētājs un 214. panta otrās daļas 6. punkts paredz, ka pirms sapulces dalībniekiem tiek izsūtīta darba kārtība, tas nemaina faktu, ka dalībnieku sapulcēs lēmumi tiek pieņemti tikai vienbalsīgi, kas norāda uz JPP un SIA “KULK” kopīgu izšķirošu kontroli pār JKP.
- 162 **Otrkārt, saskaņā ar likuma “Par valsts un pašvaldību kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām”, kas bija spēkā Pakalpojuma līguma noslēgšanas brīdī, un šobrīd spēkā esošajam Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma regulējums (11. panta pirmā daļa, 14. panta pirmā daļa) nosaka, ka visiem lēmumiem un to saturam ir jābūt zināmiem iepriekš. Tas izskaidro, kāpēc sapulcēs nav diskusiju un netiek izskatīti iepriekš nepaziņoti jautājumi un pieņemti lēmumi.**
- 163 KP paskaidro, ka viedokļa pamatošanai JPP pievienojusi tikai vienu 26.03.2015. lēmumu Nr. 4/20 par dividenžu novirzīšanu kapitālsabiedrības attīstībai.¹⁰¹ Šajā gadījumā fakts, ka jautājums ir zināms pirms tam, izriet no Komerclikuma 213. panta pirmās daļas par ikgadējo dalībnieku sapulci, kurā, cita starpā, apstiprina peļņas sadali. JPP nav iesniegusi pierādījumus

⁹⁸ JKP viedokļa 51.-54. rindkopa

⁹⁹ JKP viedokļa 55.-56. rindkopa

¹⁰⁰ JPP viedokļa 27.-32. rindkopa

¹⁰¹ JPP viedokļa 1. pielikums

par citiem gadījumiem, kad JPP pieņēmusi lēmumus par JKP dalībnieku sapulcēs apskatītiem jautājumiem.

- 164 **Treškārt, bez JPP dalībnieku sapulcē lēmumi nav pieņemami un ar pašvaldības balsīm ir pietiekami, lai pieņemtu lēmumu.**
- 165 KP paskaidro, lai gan JPP pieder 51 % JKP kapitāldaļu un JKP statūtos nav noteikta īpaša balsošanas kārtība, no kuras izriet, ka dalībnieku sapulču lēmumi varētu tikt pieņemti, balsojot tikai JPP, KP ir secinājusi, ka visi pieejamie sapulču lēmumi tika pieņemti vienbalsīgi, nekad nebalsojot pretēji SIA "KULK". Lietas dalībnieki nav iesnieguši dokumentus, kas pierādītu pretējo.
- 166 **Ceturtkārt, JPP arī izšķirošu ietekmi realizē, veicot patstāvīgu JKP darbības kontroli un dodot norādījumus saistībā ar pakalpojumu sniegšanu, realizējot likumā "Par pašvaldībām" noteikto autonomo funkciju. Tostarp, arī vērtējot nākamā gada budžetu un kontrolējot darbības tiesiskumu. Tikai tāpēc, ka JPP ir izšķiroša ietekme JKP, pašvaldība var nodrošināt, ka patērētāji saņem plašāku pakalpojuma klāstu par zemāku samaksu.**
- 167 KP konstatējusi, ka SIA "KULK" un JPP īsteno kopīgu izšķirošu kontroli pār JKP, analizējot vairākus kritērijus. KP skaidrojusi, ka uz kopīgu kontroli norāda fakts, ka JKP dalībnieku sapulcēs dalībnieki vienmēr balso vienādi un JKP ciešā saistība ar SIA "KULK" (Lēmuma 115.–116. rindkopas). Fakts, ka SIA "KULK" sniedz pakalpojumus, pamatojoties uz iepirkumu procedūras rezultātā slēgtiem līgumiem, nemaina secinājumu, ka SIA "KULK" ir būtisks darījumu partneris JKP. Tāpat arī SIA "KULK" ir zinātība un resursi, kas JKP nepieciešami darbības īstenošanai, kas norāda uz JKP atkarību no SIA "KULK".
- 168 **KP ir nekorekti piemērojusi tiesu praksi attiecībā uz *in-house* principa piemērošanu kontekstā ar publiskas personas kontroli pār kapitālsabiedrību. Tiesu prakse nenosaka, ka publiskai personai jāpieder 100 % kapitāldaļu kapitālsabiedrībā, un ir jāvērtē tiesību normu un atbilstošo apstākļu kopums¹⁰². Nav pamata atsaukties uz VARAM un IUB sniegto skaidrojumu. VARAM nevienā no vēstulēm nav norādījusi, ka Pakalpojuma līgums ir prettiesisks. Savukārt IUB, sniedzot viedokli KP, nav ņēmusi vērā pašvaldības kā publiskas personas darbības specifiku¹⁰³.**
- 169 KP Paziņojumā ir skaidrojusi, ka privāta kapitāla iesaiste izslēdz iespēju pašvaldībai kontrolēt JKP kā savu struktūrvienību. KP ir secinājusi, ka SIA "KULK" un JPP kopīgi kontrolē JKP.
- 170 *Lochau* spriedumā EST norādīja, ka jebkāda privāta kapitāla iesaiste ir citu mērķu vārdā un šādos gadījumos jāriko iepirkumu procedūra. Arī EK skaidrojumi paredz, ka nav pieļaujama nekāda privāta kapitāla iesaiste, lai piemērotu *in-house* principu.¹⁰⁴ Tiesa, pasakot, ka jebkāda privāta kapitāla iesaiste izslēdz *in-house* principa piemērošanu, būtībā pasaka, ka kapitālsabiedrības kapitāldaļas 100 % jāpieder publiskām personām (tās var būt arī vairākas pašvaldības).
- 171 Tāpat arī arguments, ka tiesu prakse nav attiecināma uz konkrēto lietu, jo Pakalpojuma līgums nav koncesijas līgums, nav pamatota, jo skaidrots jau, ka Pakalpojuma līgums pēc būtības atbilst koncesijas līguma pazīmēm. Nav arī pamatots arguments, ka KP nav veikusi ietekmes analīzi, jo KP ir analizējusi, vai JPP īsteno vienpersonisku izšķirošu kontroli pār JKP un secinājusi, ka SIA "KULK" kopā ar JPP īsteno kopīgu izšķirošu kontroli pār JKP.
- 172 Attiecībā uz iebildumu par VARAM skaidroto, lai izvērtētu atsevišķu AAL normu piemērošanas efektivitāti, VARAM 27.06.2013. nosūtīja visām pašvaldībām vēstuli Nr. 2.18-

¹⁰² JPP viedokļa 35. rindkopa

¹⁰³ JPP viedokļa 33.-34. rindkopa

¹⁰⁴ Publisko iepirkumu reforma paredz precīzu regulējumu sadarbībai starp publiskā sektora institūcijām. (*Public procurement reform provides explicit rules for public-public cooperation*). Pieejams: https://ec.europa.eu/growth/content/public-procurement-reform-provides-explicit-rules-public-public-cooperation-0_it

- 1e/5882, kurā lūdza pašvaldībām skaidrot, vai pašvaldības ievēro AAL 18. panta pirmajā daļā noteikto kārtību, kādā pašvaldība var izvēlēties atkritumu apsaimniekotāju.
- 173 VARAM 21.02.2014. vēstulē Nr. 2.18-1e/1598 norāda, ka, pamatojoties uz JPP 2013. gadā sniegto informāciju, pašvaldībā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzošais atkritumu apsaimniekotājs nav izraudzīts atbilstoši AAL 18. panta pirmās daļas prasībām, t.i., nav piemērota publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktā procedūra. 18.01.2017. VARAM vēstulē Nr. 1-14/310 norādīja, ka Pakalpojuma līguma termiņš neatbilst AAL 18. panta pirmajā daļā noteiktajam termiņam (20 gadi – AAL 18. panta septītā daļa). 06.12.2019. VARAM vēstulē Nr. 1-132/11388 norāda, ka “nav viennozīmīgas informācijas, ka pašvaldībai ir noslēgts AAL 18. pantam atbilstošs sadzīves atkritumu apsaimniekošanas līgums.”
- 174 Savukārt IUB sniedza skaidrojumu par *in-house* principa piemērošanu, ņemot vērā visus būtiskos faktus, kam ir nozīmē *in-house* principa piemērošanai. IUB, sniedzot skaidrojumu, ņēma vērā, ka pasūtītājs konkrētajā gadījumā ir pašvaldība. Lai piemērotu *in-house* principu, ir jāizpildās stingri noteiktiem kritērijiem, tai skaitā, pasūtītāja pilnīgai kontrolei pār pakalpojuma sniedzēju, kas šajā gadījumā nav konstatēts. KP neuzdeva jautājumu, vai Pakalpojuma līgums slēgts prettiesiski, tikai lūdza skaidrot, vai konkrētajā gadījumā atbilstoši piemērots *in-house* princips.

IX ATBILDĪBA

11. Naudas soda piemērošanas vispārējais pamats

- 175 Ņemot vērā Lietā konstatētos un izvērtētos faktus un pierādījumus, secināms, ka JPP darbības atbilst KL 13. panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskajam sastāvam.
- 176 Saskaņā ar KL 14. panta pirmo daļu, ja KP konstatē tirgus dalībnieka darbībās KL 13. panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma uzlikšanu un naudas soda piemērošanu.
- 177 Naudas soda mērķis ir pārtraukt prettiesisku rīcību un novērst šādas rīcības atkārtošanos.¹⁰⁵ Attiecīgi, naudas sods nosakāms pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu, kā arī atturētu to un citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpumu izdarīšanas. Tādējādi naudas sodu piemēro, lai darbotos iekšējais tirgus un lai tirgus dalībnieks, kurš izdarījis pārkāpumu, pakārtotu savu darbību brīvai konkurencei un atturētos no tās ierobežošanas (preventīvā nozīme), kā arī lai pārkāpumu gadījumā izjustu ekonomiskas sekas (represīvā nozīme).¹⁰⁶
- 178 Saskaņā ar KL 14. panta otro daļu KP ir tiesīga piemērot tirgus dalībniekam naudas sodu par KL 13. panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu līdz 5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 350 EUR katram.
- 179 Lai noteiktu naudas soda apmēru, KP izvērtē pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem, kas bija spēkā lēmumā konstatētā pārkāpuma izdarīšanas laikā¹⁰⁷ kopsakarā ar APL 66. panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.
- 180 Lietā konstatēts, ka par pārkāpums sācies vismaz sākot no 01.07.2013., kad beidzas AAL pārejas noteikumu 12. punktā noteiktā pārejas perioda beigu datums. Pārkāpums ildzis vismaz līdz 03.04.2020., kad JPP izsludināja jaunu iepirkuma konkursu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nodrošināšanu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā¹⁰⁸.

¹⁰⁵ EST 15.07.1970. spriedums lietā 45/69, *Boehringer Mannheim*, 53. rindkopa.

¹⁰⁶ Senāta 14.09.2016. spriedums lietā SKA-461/2016, *Latvijas Gāze*, 13. punkts.

¹⁰⁷ Senāta 01.09.2011. spriedums lietā SKA –92/2011, *Papyrus*, 17. punkts.

¹⁰⁸ IUB mājas lapa. Sadaļa – Paziņojumi. Pieejama: <https://pvs.iub.gov.lv/show/612877>.

- 181 Pārkaupuma periodā vairākkārt mainījušās naudas soda noteikšanas kārtību regulējošās tiesību normas. Šobrīd spēkā ir Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumi Nr. 179 “Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. un 14.¹ pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Sodu noteikumi). Līdz 01.04.2016. bija spēkā Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumi Nr. 796 “Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr. 796), bet līdz tam Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumi Nr. 862 “Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā un 13. pantā minētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr. 862). Vienlaikus Sodu noteikumu 3.–25. punkta normas saturiski neatšķiras no Noteikumu Nr. 796 3.–26. punkta un Noteikumu Nr. 862 3.–25. punkta nosacījumiem. Tādējādi KP ieskatā nepastāv šķēršļi Sodu noteikumu piemērošanai.
- 182 Sodu noteikumu 3. punkts nosaka, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas.
- 183 Konkurences tiesībās ar apgrozījumu ir saprotama visu no saimnieciskās darbības gūto ieņēmumu kopsūma, jo tirgus dalībnieka apgrozījums atspoguļo tirgus dalībnieka pārkāpuma ekonomisko nozīmi.¹⁰⁹ EST norādījusi, ka noteicošais vērā ņemamais faktors, aprēķinot naudas sodu un tā preventīvo iedarbību, ir attiecīgā tirgus dalībnieka ekonomiskā spēja, kāda tā ir lēmuma, ar kuru nosaka naudas sodu, pieņemšanas laikā.¹¹⁰ Uz tirgus dalībnieka ekonomisko spēju norāda kopējais apgrozījums, kāds pastāv lēmuma par naudas soda piemērošanu pieņemšanas brīdī.¹¹¹ EST ir norādījusi, ka apgrozījums atspoguļo tirgus dalībnieka patieso ekonomisko situāciju laika posmā, kad ticis izdarīts pārkāpums, kā arī norāda uz dalībnieka lielumu un ekonomisko spēju.¹¹²
- 184 Naudas sodu aprēķina no tirgus dalībnieka apgrozījuma, neatkarīgi no tā juridiskās formas – vai tā būtu privāto tiesību juridiska persona, vai publisko tiesību juridiska persona. Konkurences tiesībās tiek lietots jēdziens tirgus dalībnieks, kas jāsaprot kā viena ekonomiska vienība, pat ja tā sastāv no vairākām fiziskām vai juridiskām vienībām¹¹³, tajā skaitā, atvasinātas publisko tiesību juridiskās personas un tās kapitālsabiedrības.
- 185 Papildus jānorāda, ka EK, aprēķinot naudas sodu, norāda uz tirgus dalībnieka lielumu un ekonomisko spēku.¹¹⁴ EK lēmumā *Prestressing Steel* norāda, ka atbilstoši Regulas 1/2003 23. panta 2. punkta otrajai daļai¹¹⁵ lēmumos, kas adresēti mātes un meitas uzņēmumam, aprēķinu veic, ņemot vērā grupas apgrozījumu, jo tikai kopējais grupas uzņēmuma apgrozījums ir atbilstošs judikatūrai. Regulas 23. panta 2. punkta mērķis ir piešķirt EK tiesības piemērot sodus, lai pildītu savu uzrauga pienākumu, kas EK piešķirts ar ES tiesībām. 10 % apgrozījuma sliekšnis novērš gadījumus, kad apgrozījums ir neproporcionāls attiecībā uz konkrēto tirgus dalībnieka lielumu. Tikai kopējais tirgus dalībnieka apgrozījums efektīvi norāda uz tirgus dalībnieka lielumu.¹¹⁶ Arī dalībvalstis kā Austrija, Spānija, Francija, Ungārija un Nīderlande,

¹⁰⁹ EST 26.01.2017. spriedums lietā C-637/12 P, *Laufen Austria AG*, 72. rindkopa.

¹¹⁰ EST 04.12.2004. spriedums lietā C-408/12 P, *YKK Corporation*, 81. rindkopa

¹¹¹ Turpat, 52. rindkopa.

¹¹² EST 07.09.2016. spriedums lietā C-101/15 P, *Pilkington Group*, 16.-17. rindkopas.

¹¹³ EST 20.01.2011. spriedums lietā C-90/09 P, *General Química v Commission* 34.-36. rindkopas.

¹¹⁴ Vispārējās tiesas 20.03.2002. lēmums Nr. T-9/99, *HFB and Others v Commission*, 528.-529. rindkopas; ECT 08.05.2013. spriedums lietā Nr. C-508/11P, *Butadiene Rubber*, 109. rindkopa.

¹¹⁵ Padomes 16.12.2002. Regulas (EK) Nr.1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā 23. panta 2. punkta otrā daļa paredz: “attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā”.

¹¹⁶ EK 30.06.2010. lēmums Nr. COMP/38.344, *Prestressing Steel*, 1062. rindkopa Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38344/38344_5856_3.pdf

- rēķinot maksimālo iespējamo naudas sodu, ņem vērā uzņēmumu grupas apgrozījumu.¹¹⁷
- 186 Ņemot vērā, ka Lietuvā JPP tiek vērtēts kā saimnieciskās darbības veicējs un līdz ar to tirgus dalībnieks, naudas sodu aprēķina no JPP apgrozījuma, kas veidojas, JPP veicot saimniecisko darbību. JPP kā tirgus dalībnieka kopējais apgrozījums ļauj novērtēt tās ekonomisko spēku un apmēru atbilstoši tās veiktajai saimnieciskajai darbībai.
- 187 JPP norādījusi, ka KP nepamatoti aprēķinājusi naudas sodu no visas saimnieciskās darbības, kuras rezultātā pašvaldība gūst ienākumus, jo pašvaldības primārais mērķis nav peļņas gūšana.¹¹⁸ Vienlaikus KP paskaidro, ka atbilstoši EST judikatūrai tirgus dalībnieka jēdziens ietver katru organizāciju, kas ir iesaistīta ekonomiskā aktivitātē, neatkarīgi no tās juridiskā statusa un veida, kādā tā tiek finansēta.¹¹⁹ Savukārt uzņēmuma ekonomisko aktivitāti raksturo: 1) preču un pakalpojumu piedāvāšana tirgū;¹²⁰ 2) ekonomiska un finansiāla riska uzņemšanās no uzņēmuma puses; 3) tas, vai konkrētā aktivitāte varētu tikt nodrošināta no privāta uzņēmuma puses peļņas gūšanas nolūkā.¹²¹ Ja iepriekš minētie kritēriji tiek izpildīti, tad nav svarīgi, vai organizācija ir veidota peļņas gūšanas nolūkā un vai tā vispār izveidota ar ekonomisku mērķi.
- 188 Pašvaldība, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantu, iesaistās komercdarbībā, un neatkarīgi no tā, vai iesaiste kapitālsabiedrībā ir publisko funkciju nodrošināšanai, kapitālsabiedrības darbojas tirgū un piedāvā preces un pakalpojumus, attiecīgi radot apgrozījumu, kas secīgi norāda uz pašvaldības ekonomisko varu tirgū.
- 189 Izvērtējot publiski pieejamo¹²² un JPP sniegto informāciju¹²³ par JPP 2020. gada apgrozījumu no saimnieciskās darbības, secināms, ka JPP apgrozījums no saimnieciskās darbības 2020. gadā veido 407 516 EUR.
- 190 Konstatējot JPP izšķirošu ietekmi pār JKP, nav nozīmes vai JPP īsteno vienpersonisku vai kopīgu izšķirošu ietekmi konkrētajā kapitālsabiedrībā. Konstatējot izšķirošu ietekmi pār kapitālsabiedrību (neatkarīgi no tā, vai tā ir vienpersoniska vai kopīga), KP var attiecināt konkrēto kapitālsabiedrību JPP tirgus dalībniekam. Apstāklis, ka JPP nerealizē vienpersonisku izšķirošu ietekmi JKP, tiek ņemts vērā, JPP tirgus dalībnieka apgrozījumam attiecinot JKP apgrozījumu proporcionāli JPP kapitāldaļu apmēram.
- 191 Ņemot vērā minēto, naudas sods JPP aprēķināms no JPP 2020. gada apgrozījuma, ko veido JPP saimnieciskā darbība 407 516 EUR apmērā, un JKP 2020. finanšu gada apgrozījuma atbilstoši JPP kapitāldaļu apmēram (51%) 2 026 894 EUR apmērā.

12. Pārkāpuma smagums

- 192 Saskaņā ar Sodū noteikumu 12. punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu.
- 193 Saskaņā ar Sodū noteikumu 13. punktu, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā: (i) pārkāpuma veidu; (ii) pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas; (iii) katra iesaistītā tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā.

¹¹⁷ “European Cartel Fines under the 2006 Penalty Guidelines, A Statistical Analysis”. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1723843_code599490.pdf?abstractid=1723843&mirid=1

¹¹⁸ JPP viedokļa 48. rindkopa

¹¹⁹ EST 23.04.1991. lēmums lietā Nr. C-41/90 *Höfner and Elser*, 21. rindkopa

¹²⁰ EST 12.09.2000. spriedums lietā C-180/98, *Pavlov*, 75. rindkopa.

¹²¹ Skat. UK Competition Commission Appeal Tribunal (KAT) 22.05.2002. spriedumu lietā Nr. 1006/2/1/01 *Bettercare Group*, 71.-103. rindkopa. EST 16.03.2004. spriedums apvienotajās lietās C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01, *Aok Bundesverband A.O(AOK)*, 523.-533. rindkopa.

¹²² Saskaņā ar MK 19.06.2018. noteikumu “Gada pārskata sagatavošanas kārtība” 38. punktu, pašvaldību gada pārskats tiek publicēts Valsts kases tīmekļvietnē, pieejams: <https://www.kase.gov.lv/parskati/pasvaldibu-menesa-un-gada-parskati>

¹²³ JPP pilnvarotās pārstāves 16.07.2021. e-pasta vēstule un tās pielikumi.

- 194 Pārkaŗpuma veids. Saskaŗaŗ ar Sodu noteikumu 14. punktu pēŗ pārkaŗpuma veida dominējoŗā stāvokŗa ļaunprātīga izmantoŗana ir klasificējama kā smags pārkaŗpums. Ja ir izdarīts smags pārkaŗpums atbilstoŗi Sodu noteikumu 17.3. apakŗpunktam naudas sods nosakāms no 0,5 līdz 1,5 procentiem no pēŗdēŗā pārskata gada neto apgrozījuma.
- 195 Pārkaŗpuma radītās vai iespējamās sekas. Lietā konstatēts, ka JPP vairāŗ kā 15 gadus ir noslēŗušās atkritumu apsaimniekoŗanas tirgu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā pāŗēŗjiem potenciāliem atkritumu apsaimniekoŗanas pakalpojumu sniedzēŗiem, konkurenci ierobeŗojoŗā veidā izvēloties atkritumu apsaimniekoŗanas pakalpojuma sniedzēŗu (JKP) 2004. gadā, tādēŗjādi radot negatīvas sekas potenciāliem konkurentiem.
- 196 Tirgus dalībnieka loma pārkaŗpumā. Saskaŗaŗ ar Sodu noteikumu 15. punktu, izvērtēŗot katra pārkaŗpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no ŗādjiem nosacījumiem – tirgus dalībnieks bijis pārkaŗpuma iniciators un/vai pārkaŗpumā tirgus dalībniekam bijusi aktīva vai pasīva loma. Lietā iegūtā informācija liecina, ka JPP ir pārkaŗpuma iniciators, kuram ir autonoma funkcija organizēt atkritumu apsaimniekoŗanas tirgu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā, izvēloties gan ŗi pakalpojuma sniegŗanas modeli, gan arī paŗu pakalpojuma sniedzēŗu.
- 197 Ņemot vērā minētos apsvērumus un ievēŗojot izvērtēto pārkaŗpuma smagumu, veidu, sekas, JPP lomu pārkaŗpumā, naudas sods JPP par tirgus noslēŗŗanu konkurencei nosakāms 1,4 procentu apmērā no tās 2020. gada neto apgrozījuma.

13. Pārkaŗpuma ilgums

- 198 Saskaŗaŗ ar Sodu noteikumu 12. punktu, nosakot naudas soda apmēŗu, ņem vērā pārkaŗpuma ilgumu.
- 199 Atbilstoŗi Sodu noteikumu 18.3. punktam, ja pārkaŗpums ilgst vairāŗ par pieciem gadiem, naudas soda palielinājums nosakāms no 0,5 līdz 1 procentam.
- 200 Iegūtjie pierādījumi apliecina, ka JPP kopā ar JKP ļaunprātīgi izmantoja dominējoŗo stāvokŗi laika periodā no 01.07.2013. līdz 03.04.2020. Norādītā laika perioda sākuma datums ir AAL pāŗejas noteikumu 12. punktā noteiktā pāŗejas perioda beigu datums, savukāŗt pārkaŗpuma beigu datums ir datums, kurā JPP izsludināja jaunu iepirkuma konkursu par sadzīves atkritumu apsaimniekoŗanas pakalpojumu nodroŗināŗanu Jelgavas pilsētas administratīvajā teritorijā¹²⁴.
- 201 JPP norādījusi, ka pārkaŗpuma periods nosakāms no 09.09.2019., kad KP pirmo reizi *Getliŗu* lietā atzina, ka ŗāda paŗvaldības rīcība ir prettiesiska, mainot iepriekŗējo praksi¹²⁵.
- 202 KP nepiekrīt, ka konkrētajā Lietā saimnieciskās darbības veicēŗja jēdziens Latvijas konkurences tiesībās tiek piemērots pirmo reizi. Apstāklis, ka publiska persona var tikt atzīta par saimnieciskās darbības veicēŗu, neskatoties uz savu publiskās personas statusu, nemaina KL piemēroŗanu un attiecīgi nemazina izdarītā pārkaŗpuma nozīmīgumu. Sekojot JPP argumentācijai, KP būtu kavēta arī rīkoties *Getliŗi* lietā un nevarētu pieņemt lēmumu par pagaidu noregulēŗumu, ierobeŗojot publiskas personas kā saimnieciskās darbības veicēŗja rīcību tirgū. KP arī skaidro, ka atbildība par konkurences tiesību pārkaŗpumu nosakāma arī pirmajā reizē, un tas neietekmē piemērojamā naudas soda apmēŗu, jo tas apdraudētu efektīvu konkurences politikas īstenoŗanu un mazinātu tirgus dalībnieka vadības atbildības nozīmi¹²⁶.
- 203 Līdz ar to, ievēŗojot pārkaŗpuma ilgumu, KP naudas sodu JPP par tirgus noslēŗŗanu konkurencei nosaka 0,7 procentu apmērā no JPP 2019. gada neto apgrozījuma.

¹²⁴ IUB mājas lapa. Sadaŗa – Paziŗojumi. Pieejama: <https://pvs.iub.gov.lv/show/612877>.

¹²⁵ JPP viedokŗa 56.-60. rindkopa, 26. rindkopa

¹²⁶ Senāta 03.02.2014. sprieduma lietā Nr.SKA-3/2014, *Rimi Latvia u.c.*, 15. punkts

14. Naudas soda palielināšana / samazināšana

- 204 Saskaņā ar Sodu noteikumu 20. punktu kopējo naudas soda apmēru var palielināt, ja pastāv vismaz viens no 20.1. apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību pastiprinošiem apstākļiem, t.i., tirgus dalībnieks tā paša veida pārkāpumu izdarījis atkārtoti, un KP to ir konstatējusi un pieņēmusi attiecīgu lēmumu (20.1.1. apakšpunkts), tirgus dalībnieks kavē izmeklēšanu un slēpj izdarīto pārkāpumu (20.1.3. apakšpunkts) vai, lai pārsniegtu ienākumus, kurus tirgus dalībnieks guvis, izdarot KL 13. pantā minēto pārkāpumu (20.2. apakšpunkts). KP nekonstatē atbildību pastiprinošus apstākļus.
- 205 Saskaņā ar Sodu noteikumu 22. punktu kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv atbildību mīkstinājoši apstākļi. Piemēram: pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no KP informāciju par iespējamo KL 13. pantā minēto pārkāpumu (22.1.1. apakšpunkts), tirgus dalībnieks brīvprātīgi novērsis pārkāpuma sekas pirms KP pieņemusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (22.1.2.), tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem ir būtiska nozīme KL 13. pantā minēto pārkāpumu konstatēšanā (22.1.3.).
- 206 JPP viedoklī norāda, ka pārkāpums izbeigts pirms lietas ierosināšanas un pārkāpuma izbeigšanas fakts vērtējams kā vainu mīkstinājošs apstāklis.¹²⁷ KP paskaidro, ka Lietā tiek vērtēta JPP saimnieciska darbība konkrētajā tirgū. Iepirkuma izsludināšana ir rīcība publisko tiesību jomā un tiešā veidā nekorelē ar KL 13. panta pirmās daļas pārkāpuma izbeigšanu. Neatkarīgi no iepirkuma konkursa izsludināšanas tirgus pretēji KL 13. panta pirmajai daļai bija slēgts līdz jauna atkritumu apsaimniekošanas līguma noslēgšanai, jo faktiski Pakalpojuma līgums turpināja darboties līdz 30.06.2021.,¹²⁸ t.i. arī laikā pēc iepirkuma izsludināšanas un Lietas ierosināšanas. Turklāt, kā norādīts Lēmuma 64. rindkopā, JPP VARAM skaidroja, ka līguma ar konkursa uzvarētāju sagatavošana un noslēgšana plānota 2020. gada oktobrī / novembrī, kamēr faktiski līgums noslēgts tikai 01.04.2021.¹²⁹ Vienlaikus, lai gan iepirkuma konkursa izsludināšana tieši nekorelē ar paša pārkāpuma izbeigšanu un tūlītēji neizbeidz pārkāpumu, KP secina, ka iepirkuma konkursa izsludināšana ir JPP aktīva rīcība, kas vērsta uz pārkāpuma pārtraukšanu tirgū nākotnē, tādēļ pārkāpuma periodu Lietā bija pietiekami noteikt līdz 03.04.2020.
- 207 KP ir tiesīga samazināt naudas soda apmēru, ievērojot Sodu noteikumu 22.2. apakšpunktu, ja tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā pārskata gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, ir mazāks par 10 procentiem no šā tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. Izvērtējot JPP 2020. gada kopējo neto apgrozījumu kopā ar JKP 2020. gada finanšu apgrozījumu atbilstoši JPP kapitāldaļu turējumam un apgrozījumu konkrētajā tirgū, ko viedo JKP 2020. gada neto apgrozījums konkrētajā tirgū¹³⁰ proporcionāli JPP kapitāldaļu apmēram, secināms, ka apgrozījums konkrētajā tirgū veido vairāk par 10 % no JPP tirgus dalībnieka 2020. gada neto apgrozījuma. Līdz ar to konkrētajā gadījumā neizpildās Sodu noteikumu 22.2. apakšpunkta prasības.

15. Galīgais naudas sods

- 208 Ievērojot iepriekš minētos apsvērumus, kopējais naudas sods JPP nosakāms 2,1 procentu apmērā no JPP 2020. gada apgrozījuma, ko veido JPP saimnieciskā darbība 407 516 EUR apmērā, un JKP 2020. finanšu gada apgrozījums atbilstoši JPP kapitāldaļu apmēram (51 %)

¹²⁷ JPP viedokļa 55. rindkopa

¹²⁸ Sākot ar 01.07.2021. sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Jelgavā uzsāks pilnsabiedrība "JKP". JPP mājaslapa. Pieejams: <https://www.jelgava.lv/lv/jaunumi/zinas/janosledz-jauns-ligums-par-atkritumu-apsaimniekosanu>.

¹²⁹ IUB mājaslapa, sadaļa par iepirkumu Nr. JPD 2020/30SK. Pieejams: <https://pvs.iub.gov.lv/show/651010>

¹³⁰ JKP 05.07.2021. vēstule Nr. 01-09.2/40.

2 026 894 EUR apmērā, kas kopā veido 2 434 410 EUR, t.i., 51 123 EUR.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 3. un 4. punktu, 13. panta pirmo daļu, 14. panta pirmo un otro daļu, 28. panta pirmo un otro daļu, Administratīvā procesa likuma 13. pantu un 66. panta pirmo daļu, Ministru kabineta 29.03.2016. noteikumu Nr. 179 "Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11. panta pirmajā daļā, 13. un 14.¹ pantā un Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma 5., 6., 7. un 8. pantā paredzētajiem pārkāpumiem" 3., 12., 13., 14., 15., 16., 17.3., 18.3., 20. un 22. punktu, Konkurences padome

nolēma:

- 1) konstatēt Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas Jelgavas pilsētas pašvaldības darbībās;
- 2) uzlikt Jelgavas pilsētas pašvaldībai naudas sodu 51 123 EUR (piecdesmit viens tūkstošis viens simts divdesmit trīs EUR) apmērā. Uzliktais naudas sods 45 dienu laikā no lēmuma saņemšanas dienas jāieskaita valsts budžetā (Valsts kasē reģ. Nr. 90000050138, konta Nr. LV78TREL1060001019900, kods: TREL22), norādot šī lēmuma datumu un numuru un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņojot par to Konkurences padomei;
- 3) izbeigt lietas izpēti daļā par Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas pārkāpumu SIA "Jelgavas komunālie pakalpojumi" darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.